

vyložila Jana Ryndová

rgo, 2014

anslation © Jana Ryndová, 2014

stface © Jana Ryndová, 2014

oto © Národní galerie v Praze, 2014

ver design © Nanako Ishida, 2014

BN 978-80-257-1159-0

předsádce použito těchto děl:

agawa Kunisada: *Vyprovokovaný kapitán Enja útočí na ceremoniáře Moronaa, 1847; barevný dřevorez, Sběrka orientálního umění, Národní galerie v Praze*

agawa Kunisada: *Věrní róninové tajně přicházejí do domu měšťana Giheie (obchodu Amakawaja), 1844, barevný dřevorez, Sběrka orientálního umění, Národní galerie v Praze*

Osoby:

Bannai	Sagisaka Bannai, sloužící kamakurského správce Moronaa
Bekusuke	sloužící v rezidenci Wakasanosukeho, pána z Momonoi
Džútaró	Jazama Džútaró Šigejuki, vazal kapitána Enji
Enja	Enja, kapitán Takasada a pán z Hakušú, kamakurský šlechtic a lenní pán spravující kraj Hakušú (Hóki), který geograficky zhruba odpovídá západní části dnešní prefektury Tottori na jihozápadě ostrova Honšú
Gihei	majitel přístavní krčmy Amakawaja, Osonin muž a Jošimacuův otec
Góemon	Hara Góemon, velitel kamakurských ozbrojených sil a Enjův vazal
Heiemon	Teraoka Heiemon, nižší vazal kapitána Enji a Okařin starší bratr, Kanpeiův švagr
Honzó	Kakogawa Honzó Jukikuni, padesátiletý správce rezidence Momonoiho Wakasanosukeho, Tonasin manžel a Konamin otec
Ičimondžija	provozovatel nevěstince ve čtvrti Gion
Igo	Jošimacuův prostoduchý mladý opatrovník
Išidó	Išidó Umanodžó, kamakurský úředník a posel správce Moronaa
Jahači	Meppó Jahači, lovec z hor v okolí vsi Jamazaki
Jakušidži	Jakušidži Džirózaemon, vazal a blízký pobočník správce Moronaa
Joičibei	rolník z Jamazaki, Kanpeiův tchán a otec Kanpeiovy ženy Okaru
Jošimacu	Giheiův a Osonin čtyřletý synek
Juranosuke	Óboši Juranosuke, ministr a přední vazal kapitána Enji, Rikijův otec
Kakubei	Tanuki no Kakubei, lovec z hor v okolí vsi Jamazaki
Kanpei	Hajano Kanpei Šigeučí, Enjův vazal a osobní sluha
Kaojo	pohledná manželka kapitána Enji a dvorní dáma
Kitahači	Takemori Kitahači, vazal kapitána Enji
Konami	dcera Kakogawy Honzóa a jeho ženy Tonase, Rikijova snoubenka

Kudajú	Ono Kudajú, starší kamakurský samuraj, odpadlý vazal kapitána Enji
Matka	Joiči-beiova žena, Kanpeiova tchyně a matka Kanpeiovy ženy Okaru
Moronao	Kó no Musaši no Kami Moronao (Moronao, pán z Kó a Musaši), kamakurský správce a šógunův ceremoniář pochybného charakteru
Oiši	manželka Óboši Juranosukeho a Rikijova matka
Okaru	mladá služebná pracující v rezidenci kapitána Enji a poté v nevěstinci ve čtvrti Gion, Kanpeiova žena a Heiemonova mladší sestra
Osono	Giheiova manželka, Rjóčikuova dcera a Jošimacuova matka
Ošina	dívka z kjótské čajovny Ičiriki
Rikija	Óboši Rikija, Juranosukeho syn, Enjův vazal a snoubenec Konami (budoucí Honzův zeť)
Rin	služebná ve venkovské domácnosti Óbošiho Juranosukeho
Rjóčiku	Óta Rjóčiku, Giheiův tchán, Osonin otec a Jošimacuův dědeček
Sadakuró	Ono Sadakuró, vazal kapitána Enji a Kudajův syn, který se později jako rónin začne živit okrádáním pocestných na cestě do Jamazaki
Sakae	dívka z kjótské čajovny Ičiriki
Sekinai	sloužící v rezidenci Wakasanosukeho, pána z Momonoi
Senzaki	Senzaki Jagoró, vazal kapitána Enji
Tadajoši	Sahjóe no Kami Tadajoši z rodu Ašikaga, mladší bratr šóguna Ašikagy Takaudžiho
Tanegašima	Tanegašima no Roku, lovec z hor v okolí vsi Jamazaki
Tonase	manželka Kakogawy Honzóa
Wakasanosuke	Momonoi Wakasanosuke Jasučika, kamakurský úředník

první dějství

Banket v Curugaoce (Ohledání přilby)

Vypravěč:

Jako výtečná hostina, na níž hosté nemohou lahodné pokrmy ani okusit, je země dlící v blahobytném míru, který zastiňuje udatnost a oddanost jejích statečných bojovníků. Příkladem jsou hvězdy, které, ač je ve dne nespátříme, v noci se zaskvějí jasnou září. Jako příklad předkládám litery příběhu z éry, které vévodil velký mír. Odehrává se v počátečním roce éry Rjakuó, ve druhé polovině druhého měsíce, kdy šógun Ašikaga, kníže z Takaudži, udeřil na Nittu Jošisadu a potřel jej¹, načež si zbudoval sídlo v hlavním městě a do všech stran rozptýlil vánek osvícení, jehož vlnění se poddával celičský národ, jako tráva ohýbaná poryvy větru. Země se ocitla v jeho moci, jako kdyby nad ní jeřáb rozprostřel svá křídla. Na Jeřábím vrchu pak nechal slavně zbudovat svatyni Curugaoka, zasvěcenou bohu Hačimanovi². Pouť k svatostánku vykonal coby vládní vyslanec sám mladší bratr knížete Ašikagy, urozený Sahjóe no Kami Tadajoši. Jeho příjezdu do Kamakury je přítomen kamakurský správce Kó no Musaši no Kami Moronao, který pohrdlivě a s panovačným pohledem shlíží na osoby u svých nohou. Úředníci, pověřeni uctít hosta pohoštěním, mladší bratr pana Harimy z Momonoi, Wakasanosuke Jasučika, a pán hradu Hakušú, Enja, kapitán Takasada, s ustaranými tvářemi obcházejí plentou ohrazené seřadiště koní před svatyní, kde jsou všichni shromážděni. Tadajoši promluví.

Tadajoši:

Nuže, Moronao... V této čínské lakované truhlici je uložena přilbice, dar císaře Godaigoa Nittovi Jošisadovi, nad nímž zvítězil můj starší bratr Takaudži. Ač nepřítel, byl Jošisada přímým potomkem rodu Minamoto, pokrevně spjatého s císařem Seiwou. Přilba, sražená v bitevní vřavě, nesmí upadnout v zapomnění. Bude uložena zde ve svatyni jako drahocenná relikvie, což má vejít ve všeobecnou známost. Taková je neotřesitelná vůle vyšších míst.

Vypravěč:

Moronao, pán z Musaši, opáčí.

Moronao:

Celá ta záležitost je k neuvěření. Uznáme-li, že Nitta je potomek rodu Seiwa, a jen proto budeme uctívat přilbu, kterou nosil, pak se mezi těmi, kdo se řadí pod vlajkou

Seiwû, vynoří spousta významných i nicotných osob. Zasněčení svatostánku by se vůbec nemělo konat.

Tak troufalá je jeho řeč.

Vypravěč:

Wakasanosuke:

Nikoli... Já, Wakasanosuke, se domnívám, že jde o zcela promyšlený plán urozeného pana knížete, jak udeřit na Nittovy následovníky, kteří unikli, a potřit je tak, že je přesvědčí svou vznešenou shovívavostí natolik, že se mu sami vzdají. A jestliže mu prokážou úctu, pak je váš protichůdný pohled na věc unáhlený...

Vypravěč:

Jeho protějšek ho ani nenechá domluvit.

Moronao:

Ne, ne. Já, Moronao, to vidím tak, že urozený kníže projevil přílišnou shovívavost. Když Jošisada padl, vlasy na jeho odhalené hlavě se doširoka rozlétly a kolem jeho těla se našlo na čtyřicet sedm přilbic. Nebylo možné poznat, která komu patřila. Kdybychom jednu z nich začali uctívat s tím, že snad patřila Jošisadovi, ale později se ukázalo, že tomu tak není, upadli bychom do velké hanby. Kdo by se ostatně dohadoval s takovým zelenáčem, jako jsi ty... Radši se klid! Je si jistý, že se těší důvěře urozených kruhů, a tak bez rozmyslu mluví, co mu slina na jazyk přinese, a bije kolem sebe velkými slovy. Potrefený úředník vstane a hněv mu srší z očí. Enja ho zadrží.

Vypravěč:

Enja:

Váš názor je opodstatněný. Ale ani mínění pána z Momonoji a vojenský zákon pro éru znovunastolení klidu nelze opomenout. Máme tu protichůdné názory, raďte proto vše ponechat na moudré vůli knížete Tadajošiho. Snažně vás prosím.

Vypravěč:

Jeho promluva pozvedne náladu přítomných.

Tadajoši:

Ho ho, očekával jsem, že to řekneš, a tak jsem sem po zvážení okolností nechal předvolat tvou ženu, pane Enjo... Ať je tedy uvedena!

Vypravěč:

Na tato jeho slova sloužící sotva stačí přitakat a na bělostný písek, kryjící prostranství koňského seřadiště, vstoupí bosa urozená paní Kaojo, lem dlouhého zdobného kabátce se jí při chůzi ladně rozevívá a smýká se po zemi jako metlička z drobných větviček. Krásou tato paní předčí i vzácný

klenot, tvář má lehce přepudrovanou. Již z dálky se uctivě klaní... Moronao, který má zálibu v ženách, ji bez okolků osloví.

Moronao:

Vzácná choti kapitána Enji, paní Kaojo, jste jistě unavena dosavadním čekáním... Odpusťte nám to nepohodlí, odpusťte... Povolal vás sem sám urozený pán, raďte jít blíž, jen blíž!

Vypravěč:

Tadajoši:

Tváří se, jako by se výtečně bavil. I Tadajoši na ni pohlédne. Nenechal jsem vás, paní, předvolat kvůli ničemu jinému než v následující záležitosti. Jde o přilbu, kterou v těžkých dobách nepokojů éry Genkó³ nosil císař Godaigo, a při návštěvě hlavního města ji věnoval Jošisadovi. Ten ji měl na sobě v okamžiku své smrti, o tom není pochyb. Nevíme ale o nikom, kdo ji vídal a poznal by ji. Vy, choť kapitána Enji, jste kdysi byla jednou z dvanácti dvorních dam, které byly pověřeny dohledem nad zbrojí a zbraněmi, jak jsem se doslechl. Zkuste si vzpomenout a posoudit pravost přilby.

Vypravěč:

Tak dokonce i křehké ženě dává přísný příkaz, a přece k ní přistupuje s vybranou jemností. A právě tak i ta, které je příkaz určen, přijímá rozkaz se zdvořilou poddajností.

Kaojo:

Jste šlechtný, pane, že jste mne ráčil oslovit... Přilbu, kterou nosil můj vznešený pán a kterou ráčil darovat Jošisadovi, jsem opatrovala dnem i nocí. Jošisadovi byla darována spolu s esencí z agarového dřeva zvanou randžatai. A byla jsem to právě já, Kaojo, kdo ony dary předal. Obdarovaný tehdy na prokázanou milost odpověděl, že člověk je na tomto světě jen jedinou generací, ale jeho jméno přetrvá po všechny generace příští. Proto prý, až bude poražen a nadejde chvíle jeho smrti, spálí darovanou vonnou esenci uvnitř darované přilby, a tu si nasadí na hlavu. Tak prý odér ulpí na jeho vlasech, a až někdo ukořistí hlavu, ze které se bude linout vzácná vůně, bude se Jeho Milost domýšlet, že Jošisada padl. Ve svých slovech se želbohu nemýlil...

Vypravěč:

Marejo naslouchá s pohledem upřeným na její rty, v nitru skrývá plán, chřípí drobného nosu rozšířené. I Tadajoši si vše vyposlechl.

- Tadajoši: Dala jste nám vyčerpávající odpověď, paní Kaojo. Hned jsem si myslel, že tomu bude tak a ne jinak. Proto jsem nechal ukořistěných čtyřicet sedm přilbic uložit do této truhly zdobené čínským lakem. Račte je tedy prohlédnout a potvrdit jejich pravost.
- Vypravěč: Pak na pokyn svého pána nižší samurajové pokleknou a notnou chvíli se moří, než otevřou zámek a vyjmou z truhly její obsah. Dvorní dáma bez zaváhání a bázně přistoupí a pohlédne na přilby. A hle, je zde slavná hvězdicová přilba z kláštera na hoře zvané Kamakura⁴, helma s ostrými hroty na špici, se lví maskou, a řada dalších přilbic. Jejich řemeslné zpracování se ve svém stylu liší dům od domu, rod od rodu. Je zde přilba s plochým temenem, plátová helma s chráničem týlu i přilbice bez chrániče, umožňující střelbu z luku. Každá je uzpůsobena tak, aby vyhovovala potřebám svého majitele. A v tomto nepřeborném množství uvidí Kaojo i přilbu s chráničem týlu složeným z pěti plátů, na temeni zdobenou dračím vzorem. Než stačí cokoli říci, začne se z přilby šířit libá vůně. Pak ukáže na přilbu, o níž dříve pečovala.
- Kaojo: Toto je přilba, která ráčila patřit Jošisadovi...
- Vypravěč: S tím helmu posune do popředí a všichni dávají Kaojo za pravdu.
- Tadajoši: Enjo, Momonoi, pojdte se mnou onu helmici uložit do pokladnice ve zdejší svatyni. Nuže, tudy...
- Vypravěč: Vstane z místa, propustí paní Kaojo a vydá se na cestu po schodišti vedoucím ke svatyni. Enja a Momonoi ho následují. Ani Kaojo neotálí.
- Kaojo: Pane Moronao, máte jistě ještě povinnosti, než ráčíte spočinout po své práci. Já, nehodná Kaojo, jsem již byla propuštěna, prodlévat zde by mohlo znamenat mnoho mrzutostí. Rozloučím se tedy.
- Vypravěč: S těmi slovy vstane, oslovený ji ale prudce uchopí za lem rukávu a zadrží ji.
- Moronao: Posečkejte, paní, počkejte, prosím! Dnes, jakmile splním své povinnosti, se k vám s dovolením dostavím. Něco bych vám

chtěl ukázat. Je to šťastná shoda okolností, že jste sem byla povolána, jako by byl kníže Tadajoši božstvem, které nás svedlo dohromady. Jak jistě víte, mé srdce plane pro cestu poezie, na níž mě každý den prostřednictvím vzájemných dopisů zasvěcuje můj mistr Jošida Kenkó⁵. Chystal jsem se jej požádat, aby vám doručil tento dopis. Teď však mohu obdržet odpověď přímo z vašich úst, nebude-li vás to obtěžovat.

- Vypravěč: A z jeho rukávu do rukávu dámy vklouzne milostný list, nepatřičný s ohledem na jeho velebný vzhled. „Má paní, již přicházím, abych vložil nohu do třmene z kraje Musaši“, tak tu stojí psáno.⁶ Jak to žena spatří, v duchu se zarazí. Když odpoví chladně a vystaví ctitele zostuzení, bude nakonec zneuctěno jméno jejího manžela... Má snad vzít dopis domů a ukázat ho manželovi? Ne, ne. Co kdyby se pak v srdci pana Enji rozmohl nenávistný hněv, co kdyby došlo ke mstě a zbytečným nedorozuměním? A beze slova vrátí dopis tak, že ho nechá spadnout na zem. Marejo ho zvedne, aby nikdo neviděl obsah.
- Moronao: Přestože se mi dopis vrátil, dotkla se ho vaše vzácná ruka, nemohu ho tedy nechat jen tak ležet, i když je to můj vlastní list. Nebudu se zdržovat frázemi. Dokud neobdržím kladnou odpověď, budu naléhat, zas a znovu. Já, Moronao, mám moc po libosti budovat i ničit celé Podnebesí. A jestli nechám Enju žít, či ho nechám zabít, záleží jen na vašem srdci, paní Kaojo. Nuže tedy? Nemám snad pravdu?
- Vypravěč: Kaojo, neschopná odpovědi, jen polyká slzy. Vtom jako na zavalanou přichází Wakasanosuke, a hned prohlédne, jaké bezpráví se tu děje.
- Wakasanosuke: Paní Kaojo, vy jste ještě zde? Prodlévat tu poté, co jste byla propuštěna, je vůči našemu pánovi nezdvěřilé. Raději se rychle vraťte.
- Vypravěč: Silácký Kó no Moronao pochopil, že Wakasanosuke prohlédl nepravost, jež se tu odehrává, a osopí se na něj.
- Moronao: Už zase strkáš nos, kam nemáš?! Já rozhodnu, jestli je vhodné, aby zůstala, a budu-li chtít, zadržím ji. Enjova chot

mne požádala, abych ji zpravil o tom, zda její muž náležitě vykonává své povinnosti. A tak to také má být. I manželky lenních knížat tak činí. Takové zoufalé nicky, jako jsi ty, se nikdo na nic ptát nechodí, což? Mně, Moronaovi, stačí jediné slovo, a budeš bez obživy. A takové hrozbě navzdory se pokládáš za samuraje?!

Vypravěč:

Za to, že byl vyrušen, se Moronao Wakasanosukemu mstí nenávistnou kritikou. Ten vzkypí, povytáhne z pochvy jílec meče a pevně ho uchopí, uvědomí si ale, že se nachází na posvátné půdě a v přítomnosti dámy, ovládne se tedy. Je ale jasné, že další slovo může rozhodnout o životě či smrti. A právě slovo zabrání nejhoršímu, když knížecí předvoj ohlašuje návrat vznešeného šógunova bratra. Jak zaznějí hlasy knížecí družiny, nezbyvá poníženému než odložit mstu na pozdější dobu a uzavřít se do svého rozervaného nitra, i když na příkoří nelze zapomenout. A Kó Moronao, zvrácený ve své špatnosti, jemuž je osud svou silou přece nakloněn, takže nemůže být skolen, najde v Enjovi svého příštího nepřítele. Kapitán Enja, jenž přichází na konci procesí, to ovšem ještě netuší. Kníže Tadajoši přichází ve vší vážnosti a vyznačuje z něj autorita. Přitahuje na sebe pozornost tak jako Jošisadova helmice s dračím emblémem, která byla uložena do pokladnice ve svatyni. Čtyřicet sedm přilbic bylo roztříděno, seřazeno podle abecedy a uloženo tak, aby se nepotrhalo měkké kápě, kterými byly kovové přilby vystlány. Tak úctá plodí vůli ctít zákony své země.

druhé dějství

**Tupé ostří námitek
(Podetnutí borovice)**

- Vypravěč: Podle přírodních zákonů naší země se obloha rozjasňuje a přichází doba „oživlých plodin“.7 Před rezidencí pána z Momonoi, Wakasanosukeho Jasučiky, se zametá a uklízí, jak se sluší a patří. Tak jako věkovitá borovice v zahradě věrně stráží tento dům i jeho správce, Kakogawa Honzó Jukikuni, který dosáhl padesáti let věku a vrcholu rozvážnosti. Oděn do bezvadně uhlazeného formálního samurajského oděvu vychází z pracovny. Sloužící, bezděčně dlící v krajinách blažené nevědomosti, klidně švitoří.
- Bekusuke: Tak co tomu říkáš, Sekinaii... Pán teď neví, kam dřív skočit. Z hlavního města přijel vzácný host a včera navštívil svatyni boha Hačimana v Curugaoce. A že to něco stojí! Taky bych chtěl takhle rozhazovat. Kdybych já měl tolik peněz, změnil bych si jméno Bekusuke na onačejší, a užíval bych si.
- Sekinai: Jakže?! Ty by sis chtěl změnit jméno a užívat si, ty výstředníku? A jak by ses vlastně chtěl jmenovat?
- Bekusuke: Dal bych si jméno Kakusuke⁸ a vyhazoval si z kopýtko při hazardu!
- Sekinai: Troubo! Tak ty to nevíš?! Včera v Curugaoce prý náš pán Wakasanosuke upadl do hanby. Podrobnosti nevím, ale pan Moronao ho prý docela zostudil. Proslýchá se to mezi dvořany. Určitě je to tak, že Moronao plácl nějakou hloupost, a urazil našeho pána.
- Vypravěč: Tak spolu ti dva halasně klevetí.
- Honzó: Co je to tu za rozruch? Co tak hlučíte a roznášíte klepy? A zrovna když je paní domu nemocná. Jestliže je tu něco, pro co by tento dům mohl být hanoben, já, Honzó, to nemohu jen tak oslyšet. Hrůza, jaké mají sloužící způsoby... Až budete mít uklizeno, všichni se pěkně ztraťte.
- Vypravěč: Zatímco je napomíná, přijme mladou služebnou, která mu přináší tabák, a již vyfukuje kulaté obláčky kouře. Vtom sem z chodby dolehne šustění šatů, doprovázené libou vůní. Přichází jediná Honzóova dcera, otcí nade vše drahá Konami, spolu se svou matkou Tonase. Obě předstoupí s ladností sobě vlastní.

Honzó: No toto! Máte ošetřovat paní, a přitom se tu obě bavíte jakoby nic! Taková nehorázná nezdvořilost!

Konami: I kdepak! Paní se dnes cítí nadmíru dobře, a právě v poklidu odpočívá. No řekni, maminko...

Tonase: No ano... Tedy vlastně... Honzó, pane můj, když už se bavíme o naší paní, včera se Konami vrátila z pouti do Curugaoky, kde zastupovala právě naši paní, a tam zaslechla, že se pan Wakasanosuke a pan Kó no Moronao dostali do sporu. Někdo tu zvěst donesl ke sluchu naší paní, a je mi z toho velmi, velmi úzko. Paní se nechala slyšet, že prý já Tonase od tebe, svého manžela Honzóa, jistě vím podrobnosti, a přesto je prý před ní skrývám. Zeptala jsem se tedy Konami, jak se věci mají, ale odpověděla mi, že stejně jako já o ničem neví. Nemoc naší paní nám sice stojí v cestě, ale jestliže je tento dům vystaven hanbě, pak tedy...

Honzó: Ale no tak, no tak, Tonase... Proč to celé neodbudeš nějakou obecnou odpovědí? Náš pán je zkrátka ze své přirozenosti prchlivý a ve sporu rád volí ostrá slova. Mluvíš o sporu jako obyčejná ženština nebo děcko. Jestliže muži uklouzne jazyk o jediné slůvko, o jedinou píď, může se i stát, že bude muset své tělo proklát mečem. Taková je jeho povinnost. Copak nejsi choť válečníka? Copak se nevyznáš v tak běžných zásadách? To jsou mi ale divné způsoby! (*Obrátí se ke Konami.*) A co ty, dcero? Když jsi paní zastupovala na poutní cestě, nezaslechla jsi podobné řeči? Nebo snad ano? Jakže? Níc? Jak jinak, jak jinak... Ha ha ha ha ha! Však se také nejedná o nic neobvyklého... Nuže dobrá, abych paní upokojil, hned se k ní odeberu...

Vypravěč: A má se k odchodu, když vtom přichází sluha, který je právě ve službě.

Sluha: Dostavil se syn pana Óbošiho Juranosukeho, pan Óboši Rikija.

Honzó: Ach ano, přijmeme hosta, jak náleží, máme s ním jednání. Jistě přichází jako vyslanec kapitána Enji... Uveď ho. (*Obrátí se k Tonase.*) Tonase, vyslechni příchozího a zprav o jeho slovech našeho pána. Poslem je Rikija, muž,

zasnoubený s naší dcerou Konami a náš budoucí zeť. Řádně ho pohosti, já nejdřív půjdu za naší paní.

Vypravěč: Utrousí a vstoupí do obytných prostor. Tonase přistoupí ke své dceři.

Tonase: Nu, Konami, tatínek je vždycky poněkud formální, už je zkrátka takový, ale to, co právě řekl, že mám příchozího vyslechnout já, taková věc mě, Tonase, jakožto matku, svírá u srdce. Zdalipak nechceš zase pohlédnout Rikijovi do tváře? Nechceš se s ním setkat? Jen běž a uvítej ho místo své matky! Nebo se ti snad nechce? Což?

Vypravěč: A jak naléhá, oslovená touží po setkání, a zároveň se i zdráhá, a líce jí barví ruměncem nevinnosti. Matka se ovšem umí vcítit do dceřina srdce.

Tonase: Ajta ajta, dcerunko, moje záda! Napravila bys mne?

Konami: Ale no tak... Copak jsi vyváděla?

Vypravěč: Tak ji napomíná a hartusí.

Tonase: Ále, již od rána cítím v srdci tíseň, a k tomu se přidaly křeče pocházející z mé stálé neduživosti. V takovém stavu se přece nemohu s nikým setkat. Ajta ajta, dcerunko, mám prý našeho posla slavnostně přijmout a pohostit. Pro svůj neduh ale manželovi nemohu vyhovět.

Vypravěč: A pomalu, zvolna vstane.

Tonase: Tak, dcerunko, zabav hosta po libosti, hleď ale, ať nepřekročíte únosnou míru a nezapomeňte na důležité věci, které budou vyřčeny. Také bych se chtěla se zetěm setkat, ale... Ajta! Ta bolest...

Vypravěč: A tak dáma, představená všech služebných v domě, vědoma si toho, jak její dcera touží po setkání s jejím budoucím zetěm, odchází do vnitřních komnat. Konami za ní běží a vrhne se jí k nohám.

Konami: Ale maminko, to přece nejde! Až se setkám se svým drahým, milovaným Rikijou, co mu mám říci?! No řekni!

Vypravěč: A její dívčí srdce buší, div že se Konami hrud' nerozskočí. A na slaměnou rohož již klade nohu Óboši Rikija, úzkostlivě ctící způsoby starých časů. Je mu pouhých sedmnáct let a vlasy má ještě vepředu hranatě zastříženy po vzoru

- nedospělých mladíků. Hrdě nese klikatý rodinný znak na formálním oděvu⁹ a malý i velký meč. Je obdivuhodný ve svém zjevu, však je synem Óbošiho Juranosukeho, a podle toho i vyhlíží. Tiše, zvolna se posadí do předepsané pozice.
- Rikija:
Vypravěč: Poniženě žádám, aby mne někdo ráčil vyslechnout...
Tak zdvořile osloví přítomné. Konami přitaká a uctivě se dotkne rukama země. Oba si upřeně hledí do tváře, nitra vzájemně spojená vřelostí milostného citu. Aniž by si cokoli řekli, jejich obličej barví ruměncem, jako by tu spolu zápolily květy broskvoně a sakury; není zde ovšem nikoho, kdo by se mezi ně postavil coby rozhodčí. Konečně se Konami vnitřně zklidní.
- Konami: Ó, jak je od vás milé, že jste se ráčil obtěžovat, vítejte a račte dál! Osobou, pověřenou vyslechnout vaše poselství, je právě moje maličkost. Sdělte je tedy prosím svými ústy přímo ústům mým.
- Vypravěč: Přitiskne se k přichozímu, ten se ale odtáhne.
- Rikija: Ale ale, to je ovšem krajní porušení etikety! Obecně stojí při sdělení ústního poselství a jeho předání právě dobré mravy na prvním místě!
- Vypravěč: S tím se skloní nad rohoží a uctivě spojí obě ruce.
- Rikija: Jedná se o poselství mého pána, kapitána Enji, určené ctěnému pánu Wakasanosukemu. Zítra jsou pánové předvoláni k šógunovu zástupci, knížeti Tadajošimu, mají se dostavit ještě před úsvitem. Dá se očekávat, že i hosté budou přicházet časně. Tudíž se pan kapitán i pan Wakasanosuke mají dostavit již se sedmým úderem hodin.¹⁰ A určitě má být o všem zpravena i urozená paní. Takový je pokyn ctěného pana Moronaa. Aby nedošlo k vážnému pochybení, dodal můj pán a kapitán, že mám poselství tlumočit neprodleně. Tak se tedy věci mají. Vyříd' prosím to, co jsem tlumočil, panu Wakasanosukemu.
- Vypravěč: Jeho řeč plyne svižně jako voda a Konami na něj hledí jako uhranutá, aniž by jakkoli odpověděla.
- Wakasanosuke: Slyšel jsem, dobře jsem vše vyslechl... Děkuji poslovi za úslužnost.

- Vypravěč: S těmi slovy přichází Wakasanosuke z vnitřních obytných komnat.
- Wakasanosuke: Od okamžiku, kdy jsme se včera s kapitánem rozloučili, jsem se s ním neseťkal. Zítra se s ním tedy sejdu, jak je dohodnuto, až hodiny posedmé odbijí. Podrobnosti jsou mi známy. Panu kapitánovi prosím vzkaz, že ho žádám, aby se též obtěžoval a dostavil se. Děkuji, že ses ráčil ujmout role prostředníka.
- Rikija: Nuže, dovolím si tedy vzdálit se... Té z dam, která bude tlumočit mé poselství, děkuji za námahu.
- Vypravěč: Tiše vstane, a aniž by se rozhlížel, upraví si rodinný znak na svém oděvu a odchází. Po něm vstoupí do místnosti Honzó.
- Honzó: Ach, pane, tak tady jste... Že prý se máme zítra ráno se sedmým úderem hodin dostavit na hrad. Nyní již nočních devět úderů hodin ohlásí půlnoc, račte si tedy alespoň krátce odpočinout.
- Wakasanosuke: Nu ano, ano... Ale Honzó, je tu ještě jistá věc... Je to tajná záležitost. (*Obrátí se ke Konami.*) Konami, jdi pěkně dozadu. Jen běž...
- Honzó: (*K Wakasanosukemu.*) Ano... No tak, no tak, dcerunko, když budeme něco potřebovat, zatleskáme. (*Ke Konami.*) Teď jdi dozadu, honem...
- Vypravěč: A již postrkuje svou dceru ven. Když k němu jeho pán přistoupí, má ve tváři neproniknutelný výraz.
- Honzó: Již nějakou chvíli se vás chci zeptat, buďte tedy tak laskav a račte mi vše dopodrobna vypovědět, prosím.
- Vypravěč: Nakloní se ke svému pánovi a ten se k němu posune na kolenou.
- Wakasanosuke: Nuže, Honzó, to, co ti teď já, Wakasanosuke, svěřím, musíš bezvýhradně přijmout a řídit se tím. Přísaha, že se nijak nebudeš protivit mému slovu.
- Honzó: Ach ano, svá ctěná slova jste jistě dobře zvážil. Chápu je, chci jich uposlechnout, ale přísaha válečníka je něco...
- Wakasanosuke: Něco, čím mi snad nemůžeš sloužit?
- Honzó: Ale ne, to nikoli, jen mi nejdříve dovolte vyslechnout si podrobnosti.

Wakasanosuke: Nejdřív ti tedy mám sdělit, oč jde... Ale nezměníš poté názor?

Honzó: Tak tomu není!

Wakasanosuke: Protivíš se snad mým slovům? Jak to tedy je?

Honzó: Ach, tak tedy... Dobrá...

Vypravěč: Jen vydechne na znamení souhlasu, přikývne a chvíli není mocen slova. Obrní se v nitru a tasí svůj krátký meč, jednou rukou meč mírně povytáhne z pochvy a cink cink, zvonivě poklepe na kovové ostří.¹¹

Honzó: Taková je odezva v hloubi mého, Honzóova srdce. Nebudu se vás snažit zadržet a nikomu se s vaším úmyslem nesvěřím. Nejdříve mi tedy račte stručně a jasně předeštěřit, co zamýšlíte, abych se já, Honzó, mohl patřičně upokojit. Dovolte mi, abych vás pozorně vyslechl.

Wakasanosuke: Povím ti vše, stručně a jasně. Zástupce šóguna, kníže Ašikaga Sahjóe no Kami Tadajoši, uctil zbudování svatyně v Curugaocce tím, že vážil cestu sem do Kamakury. Rolí hostitelů jsme byli pověřeni my, kapitán Enja a já. A z rozkazu šóguna Takaudžiho byl naším dohlížitelem jmenován Kó no Moronao. Máme se ve všem podřídit jeho rozkazům a podle nich vykonávat svou úlohu hostitelů, jak nám bylo řečeno, jelikož je to prý samuraj v úctyhodném věku, zběhlý v nejrůznějších věcech. Byli jsme odhodláni podřídit se jeho ctěným názorům. Jenže on snad desetinásobně překročil běžnou míru nabubřelosti. Ve shromáždění různých samurajů z hlavního města si vyhlédl právě mne, pouhého mladíčka, a pohaněl mne nevybíravými slovy. Už asi dvakrát jsem ho chtěl za jeho přehánění skolit, ale zdráhal jsem se neuposlechnout slov nadřízeného, a tak jsem zatím trpělivě potlačoval hnutí ve svém nitru. Zítra se již ale ovládat nehodlám. Odhalím jeho ostudnou tvář ctihodnému panu zástupci a pak ho, jak se sluší na válečníka, skolím. Nesnaž se mne nijak zastavit. Panuje názor, že mám ve zvyku dávat průchod své prchlivosti, mou chotí počínaje a tvou osobou konče. Kolikrát už mé nitro bylo s vámi v úplné shodě... Jenže

v mé hrudi se nahromadilo příkoří. Taková už je povaha muže pevného charakteru, oddaného boji. Můj dům zanikne, žena bude naříkat... Ne že bych na to nepomyslel. Jenže v sázce je čest ukrytá v mém meči a ohrožena je přízeň, kterou mi prokazuje bojovný bůh luku a šípů. A i když si nedobudu zásluh na válečném poli, to, že skolím Moronaa, byť samozřejmě, bude pro Podnebesí záslužným činem. Zostuzení mého domu je ovšem nevyhnutelné. Jistěže to budou přičítat mé prchlivosti, budou říkat, že Wakasanosuke zmařil svůj život, že byl spíš divočák než válečník, že byl nerozvážný... Takové řeči budou nejspíš lidé šířit po světě. Proto se ti tu takto obšírně doznávám.

Vypravěč: Do očí se mu derou slzy beznaděje a má pocit, že mu zoufalství bolestivě proniká všemi útroby. Jeho protějšek spráskne ruce.

Honzó: Tak je to tedy... Inu, ráčil jste mě poctivě zpravit... A do zajista jste se až doposud hodně ovládal... Já, Honzó, bych to již nesnesl...

Wakasanosuke: Ne tak, Honzó... Co, copak to říkáš?! Pohrdáš snad mnou, Wakasanosukem, za to, že jsem až dosud byl trpělivý a ovládal se?

Honzó: Takových slov bych se od vás nenadál, pane. Že prý se má v zimě člověk držet ve stínu a v létě na slunci. A že prý když člověk někam vejde hlavní branou, nezabloudí a nemůže se dostat do sporu. To se ale týká spíš měšťanů. V domech válečníků to chodí formálně. Válečník má cestu volnou bez jakéhokoli omezení, taková je skutečnost. Já, Honzó, se vám tímto omlouvám. Vaše ctěná slova nijak neznevažuji, a hned vám o tom z hloubi svého srdce podám důkaz.

Vypravěč: S tím tasí krátký meč u boku svého pána, do druhé ruky bleskurychle vezme sandály, do kterých se vždy přezouvá ve studovně, jednoruč, jedinou ranou tupé strany ostří utne větve z borovice rostoucí u rohu verandy, a hbitě zasune ostří zpět do pochvy.

Honzó: Nu, pane, račte se s ním vypořádat, přesně takto, prostě a jednoduše.

Wakasanosuke: Netřeba dalších slov, možná že nám někdo naslouchá...

Vypravěč: A pozorně se rozhlédne po okolí.

Honzó: Dnešní noci hodiny odbily teprve devětkrát.¹² Račte si tedy řádně odpočinout. Nastavím hodiny u svého lůžka tak, abych se včas vzbudil. Jen klidně jděte, jděte už.

Wakasanosuke: Jsem spokojen, že jsi mi popřál sluchu... Zajdu ještě za svou ženou a dopřeji si chvíli spočinutí. Již se nesetkáme, Honzó. Sbohem, sbohem.

Vypravěč: Nic víc neřekne a zajde do vnitřních komnat. Duchu válečníka se nedá poručit, v dobrém ani ve zlém. A tak správce jen vyprovází svého pána pohledem, dívá se za ním, než se rozběhne ke vchodu pro služebnictvo.

Honzó: Vazalové, co patříte k Honzóovi! Přiveďte mi koně! Rychle!

Vypravěč: Ani nestačí dopovědět a vykasat si nohavice, a na zahradu mu přivádějí statného koně. Správce seskočí z verandy a lehce se snese do sedla.

Honzó: Do Moronaovy rezidence! Vpřed!

Vypravěč: S tím se chystá vyjet. Přitáhne udidlo, leč zadrží ho Tonase a Konami.

Tonase/Konami: No tak, no tak! Kampak chceš jet? Slyšely jsme vše! Jak jsi starý, tak jsi pošetilý, pane Honzó. Ani jsi o svém úmyslu nezpravil svého pána! S tím se nemůžeme smířit! Musíme tě zadržet!

Vypravěč: A matka i dcera se s trhavým škubáním věší na udidlo, aby zastavil.

Honzó: Co se do toho pletete?! Moje konání vychází z pomyšlení na osud mého pána a jeho domu. Ne že to pánovi vyjvíte! Jestli se mu něco donese, pak tebe, dcero, vydědím, a s tebou, Tonase, se rozvedu a zpřetrhám všechna pouta. (Obrátí se ke sloužícím.) Vazalové moji, vyrazme! Cestou vám vše vysvětlím! (Obrátí se zpět na manželku a dceru.) A vy jděte z cesty, obě dvě!

Tonase/Konami: Ne, ne, ne!

Honzó: Ženské otravné!

Vypravěč:

Prudce se ožene špičkami ostruh, až ženy se vzdychnutím přepadnou na záda. Ani se neohlédne, řekne vazalům, aby ho následovali, pobídne koně, ten se vzepne, odrazí se silnýma nohama a již s dusotem uhání pryč.

třetí dějství

**Náruživost milostné básně
(Poprask v rezidenci)**

Vypravěč:

Kníže Ašikaga Hjóe no Kami Tadajoši, šógunův zástupce v osmi východních provinciích¹³, si nechal nově zbudovat honosný palác. Shromáždila se v něm významná i drobná lenní knížata, nádherně vyšňořená ve svých slavnostních oděvech, jež září do noci jako hvězdy a měsíc nad horou Kurama, rukáv vedle rukávu. Aby je rozptýlili, přicházejí zadní branou herci divadla nó, zatímco hosté přicházejí branou hlavní. Hlavní sloužící, který má za úkol postarat se o ctěné hosty, se do pevnosti dostavuje přesně se sedmým úderem hodin.¹⁴ Autorita, která vyzařuje z válečnických rodů, je vskutku oslnivá. Od strážnice u západní brány se ozývá „ano, ano, ano“ a s grácií za světel pochodní přijíždí Musaši no Kami Kó no Moronao. Dává najevo své postavení a nos nese vysoko, převysoko, až se mu na něm odráží světle modrá barva jeho roucha s velkým rodinným znakem.¹⁵ V hrudi mu kypí hrdost, okázalá jako do výšky čnicí dvořanská čapka. Svě vazaly nechal porůznu v těch a oněch úřadovnách, jako předvoj ho doprovází jen několik málo sloužících. Hrdost jejich pána se přenáší i na ně, Sagisaka Bannai se naparuje jako volavka, podvodně imitující jeřába.

Bannai:

Řeknu vám, pane, že si dnes stojíte prvotřídně. Prvotřídně! Ať už jde o Enju nebo o Momonoiho, je obvyklé, že halasně vzbuzují povyk. Jejich chování vybočuje z obvyklých mravů asi tak, jako byste vyzvedl štěně na střechu. Taková věc! Taková komedie! Úplně z toho mám pnutí ve slabinách... No ale k tomu je tu ještě jedna, dřívější věc. Enjova žena, paní Kaojo, vám prý dosud nedala odpověď. Neračte se tím rmoutit. Je sice pohledný, ale stejně mi to nejde do hlavy. Co na tom Enjovi vidí! Vy máte odpovědnost plynoucí z vysokého úřadu, pane Moronao, s vámi se přece někdo jako on nemůže měřit!

Moronao:

No tak, no tak, ne tak nahlas! Kaojo má zkrátka manžela. Opakovaně jsem se ji pod záminkou lekcí z poezie snažil přesvědčit, ale dosud mne nevyslyšela. Doslechl jsem se nicméně, že mezi jejími služebnými je nově přijatá

komorná jménem Karu. Tak tedy tu služtičku zkusím požádat o službičku... Však je tu ještě šance... Kdyby mě Kaojo opravdu nesnášela, vše by donesla manželovi. Ale nic mu neřekla. Jaká radost!

Vypravěč: Tak si v ústraní ve stínu brány, stojící na čtyřech pilířích, notují pán se svým sluhou, a jak tak spolu rozmlouvají, do řeči jim vpadne samuraj povoláný do strážní služby. Přibíhá sem jako velká voda.

Strážný: Seděli jsme zrovna před strážnicí, když se objevil vazal Momonoie Wakasanosukeho, Kakogawa Honzó, a že prý by se chtěl s vámi setkat, pane Moronao. Přijel na rychlém oři až do vaší rezidence, vy jste se ovšem mezitím odebral sem do pevnosti. I tak by se s vámi prý rád setkal. Dostavil se spolu s mnoha dalšími vazaly. Co mu mám říci?

Vypravěč: Bannai ho sotva nechá domluvit, a hned se rozkřikne.

Bannai: Chtít se právě dnes osobně setkat s panem Moronaoem, který má své povinnosti, je troufalost! Promluví s ním já sám.

Vypravěč: A již kvapí pryč.

Moronao: Počkej, počkej, Bannaii! Však já vím dopodrobna, oč jde. Předevčírem v Curugaoce byl kapitán pokořen, a tak si na mně chce vylít svou zášť. Sám se tím nechce špinit, tak pověřil Honzóa, aby mně, Moronaoovi, válečníkovi s autoritou, srazil hřebínek. Ha ha ha ha ha! Tak abys ještě nepřišel k úhoně, Bannaii! Do sedmého úderu hodin je ještě čas... Zavolejte ho sem... Udělám s ním krátký proces.

Bannai: Dobrá, dobrá... Je to sice pouhý vazal, mějme se ale na pozoru...

Vypravěč: Pán i sluha si navlhčí jílce mečů, paže připravené, a čekají.¹⁶ A jak bylo řečeno, přichází Kakogawa Honzó, na límci upraveného oděvu rodinný znak, přichází zvolna a rozvážně. Dary, které za ním přinášejí sloužící, nechá složit před zraky Moronaa na zem a hluboce se pokloní.

Honzó: Ehm, pokorně žádám pana Moronaa o slyšení... Onehdy byl můj pán, Wakasanosuke, pověřen šógunem Takaudžim významným úřadem. Tak výsostná pocta mého

pána potěšila, byť mu snad ani nepřísluší. Wakasanosuke je pouhý mladík a nemá žádné povědomí o dobrých mravech. Obával se tedy, jak vše dopadne, a tehdy, pane Moronao, jste mu ráčil být v nesčetných záležitostech učitelem a vzorem. Provedl jste ho laskavě různými úskalími, a tak posléze vše vyústilo v dobrý konec a můj pán dostal všem svým povinnostem. Vůbec to ovšem není jeho zásluha. Všichni se velmi radovali z vašeho vlivu, pane Moronao, mým pánem počínaje. I dámy se radovaly, jásal celý dům. Tu radost ani nelze vypovědět. Proto vám chceme za vaše dobrodiní prokázat aspoň nepatrnou úctu. Přijmete-li tyto dary od všech z naší rezidence, bude to pro nás životní pocta. Račte tedy prosím převzít seznam darů.

Vypravěč: A předá listinu Bannaiovi. Ten ji přijme a s podivením rozmotá svitek.

Bannai: (Čte.) Seznam položek. Jedenkrát role hedvábí po třiceti kusech a třicet plátů zlata od choti pana Wakasanosukeho. Jedenkrát dvacet plátů zlata od majordoma Kakogawy Honzóa. Stejně tak deset plátů od kapitána stráže. A stejně tak deset plátů od samurajů.

Vypravěč: Když dočetl, Moronao ani nezavřel ústa, která měl dokořán. Jen na sebe ohromeně pohlížejí, pán a sloužící, a bezradně poulí oči, jako lidé po uplynutí letní slavnosti posledního dne šestého měsíce¹⁷. Vyhlížejí, jako by byli v koncích... Vtom se Moronao opanuje a chopí se slova.

Moronao: No tedy, tedy, tedy... To je ošemetná záležitost... Bannaii, co si počít? He, zatroleně, zatroleně...

Bannai: Věru, he, když odmítneme, zpronevěříme se vlastnímu záměru, a v první řadě by to byla velká nezdvořilost.

Moronao: Vyučuji sice pravidla etikety, ale přesto si v tomto případě nevím rady. Nedá se nic dělat... Nuže, milý pane Honzó, není v čem vás poučit. Naopak, pan Wakasanosuke je tak zběhlý, že jako žák předčí svého učitele. (Obrátí se k Bannaiovi.) Nu, Bannaii, ujmi se darů a převezmi je... (Obrátí se zpět k Honzóovi a jeho doprovodu.) Ach, je to

prohřešek proti dobrému tónu, že jsem na cestě a nemohu vás ani pohostit čajem.

Vypravěč: A zvedne dlaň na pozdrav. Honzó si v duchu pomyslí, že má vyhráno, a uctivě spojí ruce.

Honzó: Za chvíli hodiny sedmkrát odbijí, omluvte mne tedy. A račte prosím být mému pánovi oporou, zvláště dnes, když se v rezidenci koná slavnost.

Vypravěč: S tím vstane, ale jeho protějšek ho chytí za rukáv.

Moronaó: Ale no tak... Vy se snad nepůjdete podívat na dnešní zasedání?

Honzó: Jsem pouhý vazal poddaný jinému vazalovi, svou účastí na zasedání bych ohrozil pověst svého pána...

Moronaó: To nic, to nic... Půjdete-li se mnou, Moronaem, nikdo si nedovolí nic namítnout. Nadto by vás pan Wakasanosuke mohl k leccemus potřebovat. Jen se nezdráhejte...

Vypravěč: Tak zní jeho návrh.

Honzó: V tom případě si tedy dovolím jít s vámi. Protivit se vaší vůli by bylo koneckonců nezdvořilé. Nuže tedy, až po vás...

Vypravěč: Následuje toho, který je mu nadřazen, za kovovou maskou tváře skrývá pevné odhodlání, že vykoupí život svého pána. Nemýlí se v počítání čísel na nebeském počítadle – bílá myš, oddaný poddaný, zavázaný vazal věrný své víře. Jeho cesta je přímá jako cesta, po níž následuje svého protivníka branou do rezidence. Netrvá to ani chvíličku, a přichází Enja, kapitán Takasada. I on zanechal své vazaly za sebou a svá nosítka nechal stát na cestě. Samuraj, který je jeho osobním sluhou, Hajano Kanpei, oděný do nových nohavic barvy zetlelého listí zdobených drobným vzorem, s dusotem přichází před bránu rezidence.

Kanpei: Enja, kapitán Takasada, hlásí svůj příchod do pevnosti!

Vypravěč: A jak zažádá o přijetí, vyjde z brány strážný.

Strážný: Již dříve se ohlásil pan Momonoi a právě před chvílí se dostavil pan Moronaó. Račte rychle vstoupit.

Enja: Kanpeii, to už jsou snad všichni zde? Opozdil jsem se, jaká škoda...

Vypravěč: A spěchá, provázen Kanpeiem, aby předstoupil před Jeho

Urozenost. Ze zadní části rezidence se ozývají hlasy herců, recitujících repliky během slavnostního představení.

Sbor: *Na pobřeží v Harimě, v zátoce Takasago, kam jsme přibyli... V zátoce Takasago, kam jsme přibyli...*¹⁸

Vypravěč: Zpěvná slova se po větru nesou až před bránu. A vítr vane až do stínu vrby, ze kterého přichází dívka, ladná a luzná nade všechno pomyšlení. Je jí tak osmnáct, devatenáct let a její zašpičatělé úzké obočí působí svěže jako zelené snítky borovice. Je uvyklá chodu přísné domácnosti, hlavu jí halí plachetka a pas má vzadu stažený pásem obi. Doprovází ji sloužící s lucernou, na níž je znak Enjova domu. Zastaví před branou.

Okaru: (*Obrátí se na svůj doprovod.*) Nu, co chvíli se rozední, oba nás ovšem dovnitř nepustí... Račte se tedy vzdálit a odpočinout si...

Vypravěč: Sloužící z jejího doprovodu uposlechne jejích slov, přitaká a vrátí se. Dívka nahlédne za bránu... Co asi dělá Kanpei? Chce se s ním přece setkat, má s ním co do činění... A jak se rozhlíží, Kanpei jí zezadu věnuje letmý pohled.

Kanpei: Jestlipak to není naše Okaru?

Okaru: Pane Kanpeii! Chtěla jsem se s vámi setkat... To je dobře, že jste tu, to je dobře...

Kanpei: Inu, je to ale nepatřičné, takhle v noci přijít sama, bez doprovodu...

Okaru: Ale kdepak, sloužícího, který mne doprovodil, jsem před chvílí poslala zpět. A zůstala jsem tu proto, že mne má paní pověřila úkolem. Prý se s vámi mám setkat, pane Kanpeii, a předat tuto schránku na dopisy do rukou pana kapitána. A ten ji prý, i když je to nenadálá prosba, má ihned předat přímo do rukou pana Moronaa. Tolik jsem vám měla vyřídít. Ale ve všem tom slavnostním zmatku by prý mohlo dojít k omylu, a tak paní nakonec řekla, že tu věc pro dnešní noc nechá být. Já jsem si ale přála setkat se s vámi, a nejsem natolik zaneprázdněná, abych nemohla doručit pár řádek veršů, a tak jsem tedy konečně přiběhla. Jsem z toho celá znavená...

Vypravěč: A jak mluví, ztěžka oddychuje.
Kanpei: Nuže tedy, tato schránka na dopisy má být předána z rukou našeho ctihodného pana kapitána panu Moronaovi – není-liž pravda? Tak ji tedy půjdu předat... Počkejte tu zatím, prosím...

Vypravěč: A zatímco mluví, ozve se zpoza brány volání.
Hlas: Kanpeii! Kanpeii! Kanpeii! Pan kapitán tě volá! Kanpeii! Kanpeii!

Kanpei: Ano, ano, ano! Hned jsem tam! To je ale spěchu...
Vypravěč: Ožene se svými rukávy a je pryč. Vtom se sem vkrádá, jako by lehce našlapoval v zápasnickém ringu, Sagisaka Bannai.
Bannai: Hledme, Okaru! Zvlášť příhodný objekt milostné touhy! To já jsem odvolal Kanpeie s tím, že ho volá jeho pán. Jsem mazaný, což? No, jaký jsem? Pan Moronao říká, že by tě chtěl o něco požádat. To já od tebe chci jedno jediné... Právě tebe! Tebe!

Vypravěč: A chce ji obejmout, dívka se mu ale vytrhne.
Okaru: Odpusťte si takové obscénnosti! Patříte ke spořádanému domu, a přece jste nehorázný násilník. Vy nevychovanče! Vy nemravo!

Vypravěč: S těmi slovy ho odstrčí stranou.
Bannai: Nebuď tak bezcitná! Ukryj se v šeru a buď ke mně milá, no tak!

Vypravěč: Pokouší se ji uchopit za ruku, a jak spolu zápolí, ozve se volání.
Hlas: Pane Bannaii, pane Bannaii, pan Moronao si vás urychleně žádá! Pane Bannaii, pane Bannaii!

Vypravěč: Přicházejí dva sloužící a jen zírají, oči vypoulené.
Sluhové: No tedy! Pane Bannaii! Před chvílí si vás žádal pan Moronao! Sloužíte v domě proslulém dodržováním etikety, a zatím se tu sápete po ženě! Taková nevychovanost! Taková nemravnost!

Vypravěč: Tak mluví jako jedněmi ústy.
Bannai: Omílají dokola to samé... Že si nedají pokoj...
Vypravěč: S protáhlým obličejem jde spolu se sluhy pryč. A opět přichází Kanpei.

Kanpei: Vidělas to? Přelstil jsem Bannaie, pěkně jsem se ho zbavil! Kdybych přišel, že ho volá pán, odbyl by mě, že je to starý trik. Tak jsem tedy zamezil nepřijemnostem v podobě odhalení tím, že jsem jeho sloužícím dopřál, aby si zavdali saké. O takovém triku se nedá říct, že je starý! Ha ha ha ha ha! Že se mi to ale skrzaskrz povedlo!

Okaru: Že se ti to skrzaskrz povedlo?! Tedy u všech všudy... To přece...
Vypravěč: A táhne ho za ruku pryč.
Kanpei: Kam ten spěch?! Počkej přece...
Okaru: Co to povídáš? Nač čekat? Za chvíli se rozední! No tak, no tak...
Vypravěč: Co naplat, její protějšek je zběhlý milovník s pevnou vůlí... Na druhou stranu tudy ale procházejí lidé... Z povzdálí se zpěvně ozývá pasáž ze hry Takasago: *I usednou u paty borovice...*

Kanpei: Ty verše mě přivedly na myšlenku... Pojdme se tu posadit...
Vypravěč: Vezmou se tedy za ruce a společně odcházejí. Již končí vedlejší výstup uvádějící hlavní představení divadla nó a dvoranou se nese zvuk bubínku cuzumi a bubnu taiko coby oslava k uctění míru a rozkvětu v celém Podnebesí. Kniže Tadajoši je v neobyčejně povznesené náladě. Wakasanosuke čeká a čeká, Moronao má zpoždění, a tak zatím nahlíží dovnitř rezidence, kde je jeho pán, a utahuje si tkanice svých dlouhých nohavic. Vážně se soustředí na to, že právě on rozpoltí Moronaa vedví. Jílec jeho meče, jehož záštita se podobá ústům kapra, jakoby nasává hutný vzduch. Čekající čeká, aniž to očekávaný tuší. Pán Moronao se svým sloužícím Wakasanosukeho spatří již z dálky.
Moronao: Hledme, hledme... Pan Wakasanosuke... Že jste se ale dostavil brzy... To je pro mě tedy hanba! Nu ale jsme tu, jsme tu! A když už jsme tu, chtěl bych se ospravedlnit a omluvit se vám.
Vypravěč: Se zařinčením tasí a odloží oba své meče.
Moronao: Pane Wakasanosuke, řeknu to rovnou, bez zbytečného otálení. To, jak jsem se onehdy v Curugaoce unáhlil

ve svých slovech, vás muselo notně popudit. Bylo to nehorázné, ale přece bych se chtěl ospravedlnit. Svá tehdejší neuvážená slova jsem vyřkl jen z chybného, náhlého popudu. Je to největší blamáž mého života. Jsem válečník, a takto se shýbám se sepjatýma rukama! Nikdy víc, nikdy víc! Kdyby se třeba do té věci vložil nějaký světoběžník nebo kdyby to viděl kdovíjaký prchlivý otrapa, udělal by ze mne dva kusy... Jaká hrůza! Hrůza! Onehdy jsem dokonce ve stínu vašich zad, když jste se otočil, spojil ruce na znamení vděčnosti. Á, ha ha ha! Ách. S přibývajícím věkem jsme pošetilejší a pošetilejší... Má léta mi zatemnila rozum, odpusťte mým šedinám, odpusťte! Tu, na tomto místě odkládá válečník svůj meč a spíná před vámi své ruce. Nejste snad přece z těch šlechticů, kteří nepopřejí sluchu tak úpěnlivému naléhání... S veškerou vážností se vám omlouvám... Bannaii, omluv se společně se mnou, no tak...

Vypravěč: Wakasanosukeho by ani ve snu nenapadlo, že z jeho protivníka mluví darované peníze, když mu takto lichotí. Paže kypící silou mu mimoděk klesne. Nyní je již pozdě, nedokáže se přimět, aby tasil. Meč má na dosah ruky, ale jeho ostří je ztupené, a tak jen klopí zrak a tváří se zamyšleně. Ve stínu drobného křoví přihlíží celé scéně Honzó, aniž by jen mrknul okem.

Moronao: Poslyš, Bannaii, jak to, že má Enja zpoždění? To se s přesností pana Wakasanosukeho vůbec nedá srovnat... Že je to ale nezdořák! Doposud se tu neukázal... Jaký je pán, takoví jsou i jeho zasloužilí vazalové. Však také mezi kapitánovými lidmi není jediný, který by se s náležitou odpovědností věnoval svým záležitostem... Nuže tedy, pane Wakasanosuke, pojďme společně předstoupit před pana knížete... Tak pojdte... No tak, no tak... Přijměte Moronaovu poníženou omluvu... Jste přece osoba rafinovaně vybraných způsobů, která se vyzná...

Wakasanosuke: V pořádku... Já jen, že se právě necítím dobře... Jděte prosím napřed.

Moronao: Copak? Copak? Bolí vás snad žaludek? (*Obrátí se na Bannaie.*) Bannaii, vezmi pána na záda, no tak... (*Obrátí se zpět na Wakasanosukeho.*) Nechcete si vzít lék?

Wakasanosuke: Ne, tak zlé to není...

Moronao: Je-li tomu tak, pak si jen rače chvíli odpočinout. Panu knížeti vše uspokojivě vysvětlím... Bannaii, doprovod' pána do předsálí!

Vypravěč: Tak ho pán i jeho vazal popostrkují, až si Wakasanosuke myslí cosi o obtěžování a říká si v duchu, co to má znamenat. Přeci jen ale své průvodce neochotně následuje do vnitřních prostor rezidence. Honzó si oddychne, že je tudíž vše v pořádku, pokloní se směrem k nebesům i k zemi a dál čeká v přílehlé místnosti. Netrvá to dlouho a přichází kapitán Enja, aby předstoupil před knížete. A jak se ubírá dlouhou chodbou, Moronao na něj zakřičí.

Moronao: Máte zpoždění! Copak je to za způsoby?! Dnešní příchod byl stanoven na dobu sedmého úderu hodin! Nedostal jste snad můj vzkaz?!

Enja: Vskutku, to, že jsem se opozdil, je ode mne lehkovážné. Nicméně do setkání s panem knížetem snad ještě zbývá něco času, či ne?

Vypravěč: A s těmi slovy vyndá z rukávu pouzdro na dopisy.

Enja: Před chvílí mne jeden pobočník požádal, abych zprostředkoval předání tohoto listu panu knížeti... Je to vlastně zpráva od mé ženy Kaojo.

Vypravěč: Předá pouzdro, jeho protějšek jej převezme.

Moronao: Ach tak, ach tak... Vaše drahá choť je dáma se vzácně dobrou duší. Doslechla se, že se zabývám skládáním veršů v japonském stylu, a požádala mne o opravu svého textu. Jistě půjde právě o tohle...

Vypravěč: Přitáhne si pouzdro a otevře ho.

Moronao: *I kdyby mi bylo těžké
roucho manželského břímě,
nemohu rukávy své ženské
zatížit v hříšné vině.*

To jsou přece verše z „Nové sbírky starých a současných

básní“...¹⁹ Chce snad, abych opravil klasickou báseň?
Chmm, chmm, chmm.

Vypravěč: Tak rozvažuje... Jde o znamení, že se jeho touha nenaplní?
Nebo snad dokonce vše odhalila manželovi? Ve tváři ovšem
nedá znát svůj hněv.

Moronao: Pane kapitáne, vy jste snad ráčil tu báseň číst?

Enja: Ne, spatřil jsem ji teprve teď.

Moronao: Nu, tak já si ji tedy ještě pročtu. Vaše vznešená choť je
ctnostná dáma. I báseň, kterou poslala, se tak dá vyložit. ...
Nemohu rukávy své ženské zatížit v hříšné vině... Jaká ctnost,
jaká ctnost! Jste šťastlivec. Není divu, že se do služby
v pevnosti dostavujete se zpožděním... Tíhnete jen a jen
ke své manželce, a na panu knížeti vám nesejde, což?

Vypravěč: Tak si svůj protějšek dobírá nactiutrhaním a přehnanými
slovy, jejichž důvodem je spor, který se na daném místě
nepatří řešit. Kapitán tu nevidí žádnou spojitost, je sice
podrážděn, ale ovládne se.

Enja: Ha ha ha! No tedy, tedy... Že vy jste si, pane Moronao,
pro lepší náladu zaval kořalky? Že vás někdo pozval
na sklenku?

Moronao: Já že jsem si někdy zaval?! Kdy bych asi tak měl čas
popíjet?! I kdyby mě někdo pozval na sklenku a napil
jsem se, pokud jsem ve službě, ze zásady řádně plním své
povinnosti. A proč jste se vlastně opozdil? Že jste to nakonec
vy, kdo si přihnul? Nebo jste se snad tulil doma k ženě?
Kdepak vy. To pan Wakasanosuke, ten plní své povinnosti
jaksepatří. Vaše žena je ovšem ctnostná dáma líbezného
zevnějšku a má nevídaně úhledný rukopis. Můžete na ni
být hrdý. Nebudte dotčený, přece vám nelžu! Dnes jsem
zanepřázdňen službou panu knížeti, a vy zrovna tak. Během
služby to zavání milostnou zaslepeností, když takhle přijdete
a ukazujete báseň své ženy, je to prostě nevhodné. Je-li
vám vaše rodina tak drahá, ani se sem nemusíte obtěžovat.
Takoví jako vy, co jsou pořád jen doma, jsou přirovnávání
ke kaprům ve studni. Jen si to poslechněte... Takový kapr
si žije ve studni, která má pouhé tři, čtyři stopy.²⁰ Nemá

ponětí o nebi ani zemi. Prostě nikdy nedohlédl do vnějšího
světa. Jednou ho ale, dejme tomu při čištění studny, vyloví
do džberu. A vypustí ho do řeky. Je to ovšem tvor, který byl
celou dobu ve studni, a tak je celý bez sebe radostí, naráží
tlamou do mostních podpěr a plácá se, plácá na místě, dokud
nezemře. Vy jste zrovna stejný jako takový kapr. Ha ha ha!

Vypravěč: Tak hovoří a je k nezastavení. V kapitánově nitru to vře.

Enja: Zešilel jste snad?! Zbláznil jste se, Moronao?!

Moronao: Ty hulváte! Jak si dovoluješ setkat se s válečníkem a tvrdit,
že blázní?! A k tomu urážíš přední osobnost, prvního
z vazalů, Kó no Moronaa!

Enja: Ach tak. Takže ty zlé řeči vycházejí z vašeho skutečného
přesvědčení?

Moronao: Řeči, řeči! A kdyby to bylo mé skutečné přesvědčení, co
chceš dělat?!

Enja: Ó! Tohle!

Vypravěč: Tasí a tne, sekne přímo před sebe a ušetří protivníkovi
značnou ránu mezi obočí. Jeho protivník je zaskočen, ohne
se a změní pozici. Jeho dvořanská čapka je rozpolcená vedví
a útočník opět tne. Podniká výpady a ustupuje, napadený
pobíhá ve snaze uniknout. Už už se ho útočník zmocňuje,
když vtom příběhne Honzó a zadrží svého pána.

Honzó: Pane kapitáne, to by bylo přece prchlivé jednání...

Vypravěč: Sevře pána svou paží a Moronao zatím zamíří k rezidenci,
tu škobrtne, tu se svalí, jak prchá.

Enja: Já ho, Moronaa, rozpoltím vedví! Pusť mě, Honzó! Pusť mě
přece!

Vypravěč: A jak se tak spolu potýkají, v celé rezidenci se náhle
strhne povyk. Seběhnou se různí vojenští vazalové, velká
i drobná lenní knížata, zmocní se kapitána a vezmou mu
meč. A zatímco ošetřují Moronaa, vše je vzhůru nohama
a rozléhá se hřmotný povyk. (*Změna scény.*) U hlavní i zadní
brány rezidence je slyšet halas, mihotavé světlo luceren se
mísí s hlasitým křikem. Hajano Kanpei přibíhá, oči navrch
hlavy. S bušením se vrhá na zadní bránu, jako by ji chtěl
rozrazit či rozbít.

Kanpei: Jsem vazal kapitána Enji, Hajano Kanpei! Obávám se o bezpečnost svého pána! Otevřete mi prosím! Honem, honem!

Vypravěč: Na jeho volání se zpoza brány ozve mohutný hlas.

Hlas: Jestli něco chcete, jděte k přednímu vchodu! Tady je zadní brána!

Kanpei: Já vím, že jsem u zadní brány! Jenže u hlavní brány je tolik vazalů a spěchajících jezdců, že se k ní nedostanu! Jak se vyvíjí potyčka?! Jak?!

Hlas: Je po všem. Kapitán Enja hrubě urazil předního dvořana Moronaa a za tento přečin byl internován do domácího vězení. Právě ho odvázejí ve vězeňském voze...

Kanpei: (Pro sebe.) U všech svatých! Musím zpátky do rezidence!

Vypravěč: A už už se rozbíhá.

Kanpei: Ale ne! Ne, ne! Když je pán internován, tak už mě do rezidence nepustí.

Vypravěč: Pobíhá a zase se vrací, a jak promýšlí svůj plán, zrovna v nejlepším mu cestu zastoupí komorná Okaru, kterou mezitím ztratil z dohledu.

Okaru: Kanpeii! Slyšela jsem vše! Co budeme dělat?! Co si počneme?!

Vypravěč: Přimkne se k němu a pláče. Oslovený se vymaní z jejího sevření.

Kanpei: Přestaň vzlykat a kvílet! To moje, Kanpeiova válečnická čest utrpěla újmu! Zbývá jen jediné!

Vypravěč: A položí ruku na rukojeť svého meče.

Okaru: Zadrž! Co tě tak vyvedlo z míry, Kanpeii?

Kanpei: Ó! Mě že něco vyvedlo z míry?! Copak se to dá, nechat to být jen tak, aniž by mě to vyvedlo z míry?! Nebyl jsem u toho, když se můj pán dostal do ohrožení života! Ještě k tomu byl pán zatčen jako nějaký lotr, odvezen ve vězeňském voze a zavřen ve vlastní rezidenci! Já, jeho vazal, jsem se zatím miliskoval! Zpronevěřil jsem se úloze pobočnicka! Copak mohu dál nosit dlouhý a krátký meč a jít mezi lidmi?! Pusť mě!

Okaru: No no no no no! Počkej přece! Je to na pováženou, máš

pravdu. Ale kdo způsobil, že je z tebe válečník, který se nechá vyvést z míry? Všichni z toho v hloubi duše budou vinit mě. Jestli tedy nastoupíš cestu smrti, pak tě musím předejít. Kdybys zemřel právě v této chvíli, kdo by tě pak uctil jako samuraje? Vše dobře rozvaž a prozatím odjed' k mým rodičům. Ačkoli otec i matka pocházejí z venkova, jsou spolehliví lidé. Když už nás postihl takový osud, vyslyš slova své ženy, Kanpeii!

Vypravěč: A se vzlykáním se utápí v slzách.

Kanpei: Ach tak... Je to věru na pováženou... Dostal jsem se sem až jako nově příchozí a neznám poměry. A představený vazalů, Óboši Juranosuke, se ještě nevrátil z rodné provincie.²¹ Vyčkám jeho návratu a omluvím se. Tak tedy neváhejme a pospěšme si!

Vypravěč: Právě když se hotoví k odchodu, vrazí sem hřmotně Sagisaka Bannai v doprovodu vazalů.

Bannai: Takže, Kanpeii, ten tvůj pán, kapitán, se hrubě obořil na pana Moronaa, uštedřil mu šrám a za tento přečin byl internován ve své rezidenci! A vešlo ve známost, že se mu hlavička pokutálí z krčku dolů. Tak dej pěkně ruce za záda, půjdeš s námi. Zlomíme tě mučením. Připrav se na smrt. Tak bez přestání drmolí.

Vypravěč: Á, zrovna vhod! Sagisaka Bannai! Sám o sobě jsi chabě sousto, ale já, Kanpei, vládnu zručnou paží a smlsnu si i na řádně kořeněné krmi jakoby nic! Však uvidíš!

Bannai: Přece ho nenecháte takhle se holedbat! Vazalové!

Vypravěč: Vazalové přitakají a z obou stran obklopí kapitánova pobočnicka. Ten je vyzve, ať si jen troufnou, zkroutí jim obě paže a s heknutím je odkopne zpět. Když jsou útočníci vystřídáni a další na napadeného zaútočí špicemi mečů, napadený údery přesně odrazí ostřím meče, až to zvoní. Když se útočníci obratem vrátí, napadený je srazí rukojetí či záštitou meče. Udeří čtyři útočníci najednou, zároveň zprava i zleva. Tak se potýkají jako na venkovské tancovačce, potácejí se tam, sem, sem, tam, až napadený útočníky popadne a udeří... A již prchají jako o život.

Bannai horlivě tne, napadený se ale uhne, popadne útočníka pevně za krk, tupě ho udeří a ztěžka ho přitlačí k zemi.

Kanpei: Tak, a teď si promyslím, co s tebou udělám. Mám tě probodnout? Setnout? Nebo umučit k smrti?

Vypravěč: A již se rozmachuje mečem, jeho žena se na něj ale pověsí.

Okaru: No tak! No tak! Když ho zabiješ, bude ti to ke škodě, až se budeš ospravedlňovat... Nech ho být...

Vypravěč: A jak žena Kanpeie zadrží, Sagisaka se zatím propíjí svému přemožiteli pod nohama a nohy se mu pletou, jak prchá jako o život.

Kanpei: Ach, škoda, škoda... I když... Pokud bych toho otrapu skolil, jeden prohřešek proti vazalské loajalitě by stíhal druhý. Zatím se s ženou uchýlím do úkrytu a vyčkám času – pak se zkusím ospravedlnit.

Vypravěč: Co chvíli šestá ohlásí svítání, na východě se již bělají uplývající oblaka, vrány vylétají z hnízdišť a provázejí uprchlíky žalostným krákáním. Uprchlíci spěchají dál svou cestou, ale táhne je to zpět za jejich pánem, o jehož život se obávají. Tak už to na světě chodí.

čtvrté dějství

Vazalská věrnost pro příští
život (Kapitánova sebevražda)

Vypravěč:

Tak už to chodí na tomto prchavém světě. Kapitán Enja je internován v domácím vězení, a tak jsou brány i dveře v jeho rezidenci v Ógi ga Jacu²² uzavřeny vysokými bambusovými kůly. Kromě domácích nikdo nesmí vstoupit ani odejít, vše je sledováno se zvláštní obezřetností. I za tak dramatických okolností ovšem vnitřní komnaty ožívají zábavami svůdných žen, mezi kterými je též paní rezidence, madam Kaojo. Po jejím boku sedí Óboši Rikija. Paní chce potěšit mysl svého muže, a tak aranžuje do hranatých váz nejrůznější květy sakur z hory Kamakura – růžové i bílé květy sakur s osmi i devíti okvětními plátky. Ještě hezčí než aranžované květy je však osoba, která je upravuje, půvabnější než květy i barvy podzimu. Chodbou vedoucí k Vrbové komnatě prochází hlava zdejšího samurajstva, Hara Góemon. Následuje ho Ono Kudajú.

Góemon:
Rikija:

Hleďme, hleďme, pan Rikija! Že jste ale časně ve službě! I kdepak, až do doby příjezdu svého otce z rodného kraje zůstávám ve službě dnem i nocí.

Góemon:
Vypravěč:
Góemon:
Vypravěč:
Kaojo:

To je nanejvýš chvályhodné!
Nato Góemon uctivě spojí ruce a obrátí se k paní Kaojo.
Jak se dnes cítí ctěný pán? Dokázali jste ho zabavit?
Na jeho promluvu paní Kaojo odpoví následovně.
Ó, to je od vás milé, že jste se obtěžovali. Jak milé! Již jsem se obávala, že ctěný kapitán podlehne trudnomyslnosti a že by mohl i ochořet. On ale kupodivu od rána do večera jen hledí na květy, kterými jsou obsypány uměle navršené pahorky v zahradě, a ve tváři se mu zračí dobré rozpoložení. I já sama bych chtěla přispět k jeho rozptýlení, a tak zde uspořádávám proslulé sakury, jak vidíte, do květinové výzdoby.

Góemon:

Věru, přesně, jak pravíte... Květy se rozevírají, a stejně tak se otvírají brány. Jde o radostné očekávání, že pán bude propuštěn z internace. I já jsem přemýšlel, že udělám něco takového, ale nejsem na takové nápady stavěný, já nemotora Góemon. Ale musím vám říci to hlavní. Slyšel jsem, že dnes se sem mají dostavit vzácní poslové. Jistě

Kudajú: přinesou zprávu, že je pán propuštěn z internace. Což, páne Kudajú? Nemyslíte si snad totéž?

Kudajú: Ha ha ha ha ha! No tedy, pane Góemone, tyto květy sakur sice zčásti potěší lidské srdce, ale jak zavane vítr, hned chvějivě zanikají. To se nepodobá válečníkům, vykrucovat se, a vzápětí nechat slova vyšumět jako novoroční předsevzetí. A jestli se ptáte, proč vám to říkám, pak tedy... Náš pán se tentokrát dopustil chyby. Při výkonu hostitelského úřadu vztáhl ruku na osobu komořího a zburcoval celou knížecí rezidenci. Trestem za takový přečin je přinejmenším vyhnanství, v horším případě rituální sebevražda. Znepřátelit si knížete Moronaa, už to samo o sobě byla od našeho pána neuváženost.

Vypravěč: Góemon si ho sotva vyposlechne.

Góemon: Tak vy si tedy snad přejete pánovo vyhnanství nebo jeho sebevraždu?!

Kudajú: Nic takového si nepřeji, jen bez příkras říkám pravdu. A kdybych měl říct ještě víc, pane Góemone, všechno to způsobila vaše hamižnost a lakota. Kdybyste vzal peníze a předhodil je komořímu, nic takového by se nemohlo stát.

Vypravěč: Tak vztahuje pohnutky vlastního srdce na ostatní, zatímco Góemon skrývá svůj prudce dychtivý výraz.

Góemon: Ale vlichocovat se lidem není samurajské. Není to vojenské. Ne snad, pane Rikijo? Není tomu tak?

Vypravěč: Aby otupila hrany slov, zasáhne paní domu.

Kaojo: Nemá smysl se mezi sebou přít. Jestli někdo způsobil potíže, které mám nyní jakožto pánova choť, pak jsem to především já sama, Kaojo. Od události v Curugaoce mně nezřízený Moronao, mně, která mám přece manžela, nadbíhá s nevhodnými milostnými návrhy. Neustále řečnil o tom i onom, zostudila jsem ho sice, ale to jej neodradilo. Panu kapitánovi jsem nic neoznámila... Pod záminkou korektur básní jsem načrtla košilatou báseň o manželské věrnosti, a tím jsem ceremoniáře urazila. Pochopil, že jeho láska se nenaplní, a proto kapitána pomluvil. Manžel je navíc prchlivý, a proto to nestrpěl. Cožpak to není přirozené?

Vypravěč: Při jejím vyprávění se Góemonovi i Rikijovi v obličejích zračí rozrušení z toho, co vzešlo z hněvu jejich pána. Vbrzku je v prostorách chodby i v předsáli ohlášen příchod vládních vyslanců. Jsou vpuštěni do vnitřních komnat, paní domu uvolní čestné místo, a sotva vyjdou tři přítomní vazalové poslům v ústrety, vejdou vyslanci, Išidó Umanodžó a Moronauv pobočník Jakušidži Džirózaemon. Ani nepodají vysvětlení, že sem tak vpadli z pověření svého úřadu, a usadí se na čestném místě. Z vnitřních komnat zatím zlehka, tiše vstoupí kapitán Enja.

Enja: Hleďme, hleďme, jak vzácné poselstvo... Pane Išidó, vážím si toho, že jste se ráčil obtěžovat. Dovolte, ať nejdřív nachystají šálky saké. Přijmu vaše poselství a všichni si společně zavdáme, ať rozptýlíme chmury...

Jakušidži: Ó, bude nám potěšením! Já, Jakušidži, se k vám také přidám. Ovšem až uslyšíte vůli z vyšších míst, saké vám do hrdla moc klouzat nebude.

Vypravěč: Jízlivě se zasměje a po něm promluví Umanodžó.

Išidó: Dostavili jsme se dnes, neboť jsme pověřeni poselstvím, které vám nyní beze zbytku předložíme ke zvážení.

Vypravěč: Nato vyjme ze zářadří svitek a rozvine jej. I kapitán zaujme své místo, aby řádně přijal slova písemného poselství.

Išidó: (Čte.) Jelikož se Enja, kapitán Takasada, čistě z osobní nevráživosti dopustil útoku na komořího Moronaa a zranil jej mečem a jelikož vyvolal potyčku v rezidenci, konfiskuje se tímto jeho léno a nařizuje se mu spáchat rituální sebevraždu.

Vypravěč: Jak to uslyší, vydechne paní domu překvapením. Řady válečníků na sebe jen hledí, tak jsou všichni zaskočení. Kapitán ovšem ani nehne brvou.

Enja: Vůli vyšších míst jsem pochopil beze zbytku... Nuže, nyní si odpočíváme od všemožných povinností, uvolněme se a zavdejme si ze šálku...

Jakušidži: Ale ale, kapitáne, radši mlčte! Za svůj přečin jste měl být odsouzen spíš ke smrti zardoušením. Přesto je vám z vyšší milosti povoleno spáchat rituální sebevraždu. Měl byste

za to být vděčný a rychle se připravit, zvláště když má rituální sebevražda svá stanovená pravidla. A vy se tu zatím neparujete v dlouhém kabátci, oblečený jako o parádě. Jste snad podnapilý? Nebo blouzníte? Přišli jsme s vládním poselstvím a vůči panu Išidóovi i vůči mně, Jakušidžimu, je to nevychovanost!

- Vypravěč: Zatímco je takto plísněn, kapitán se jen pousměje.
Enja: Při mé kapitánské hodnosti – nejsem ani podnapilý, ani neblouzním. Ještě než jsem vyslechl dnešní poselství, tušil jsem, jaké asi bude, a předem jsem se tedy připravil na smrt. Pohleděte...
- Vypravěč: Chopí se dlouhého i krátkého meče a svlékne si a odhodí kabátec, pod kterým má oblečené bílé pohřební roucho bez vzoru s krátkými rukávy. Všichni jsou ohromeni údivem a Jakušidži se nezmůže na slovo. Jen nadouvá tváře, ústa zamčená. Umanodžó si přisedne k odsouzenému.
- Išidó: Z hloubi srdce s vámi soucítím. Jsem to ovšem právě já, kdo má zajistit vykonání rozsudku. Račte se prosím v poklidu přichystat na smrt...
- Enja: Jsem vděčný za vaši laskavost... Když jsem komorníka ranil mečem, věděl jsem, jaký to vezme konec, a připravil jsem se na smrt. Souží mě jen to, že jsem byl zadržen Kakogawou Honzóem a že jsem Moronaa nechal proklouznout. Zoufalství mi proniká až do morku kostí a nejde mi z mysli, tak jako když v bitvě u řeky Minato²³ Kusunoki Masašige v hodině své smrti prohlásil, že ze zoufalství nastaví svůj život, znovu se zrodí a znovu zemře, dokud nerozptýlí svou zášť.
- Vypravěč: Tak hovoří hněvivým hlasem, zatímco se ozve zabušení na přilehlou posuvnou zástěnu.
- Vazalové: My, vazalové tohoto domu, chceme ještě pohlédnout do vznešeného pánova obličeje, dokud je naživu. Rádi bychom před pána předstoupili, pane Góemone, můžete nás vpustit?
- Vypravěč: Tak se ozývají hlasy vazalů, Góemon se tedy obrátí na pána domu.

- Góemon: Jakkak s tou záležitostí mám naložit?
Enja: Inu, žádost je to přirozená, ale dokud se nedostaví Juranosuke, tak to nejde, nejde to...
- Vypravěč: Jeho protějšek jen přitaká a otočí se směrem do velké haly.
Góemon: Slyšte pánovu vůli... Ani s jediným z vás se nemůže setkat, nejde to...
- Vypravěč: Vazalové ani nenalézají slova, kterými by odpověděli, a hala pomalu pustne a utichá. Rikija, poslušen pánova záměru, položí nachystaný rituální meč před odsouzeného. Ten si s klidem v srdci sundá roucho z ramen a pohodlně se usadí.
- Enja: Nuže tedy, vážení svědkové, račte očitě dosvědčit, co má být vykonáno.
- Vypravěč: Z dřevěného podstavce vezme devět a půl palce dlouhý krátký meč.²⁴
- Enja: Rikijo! Rikijo!
Rikija: Ano?!
- Enja: Juranosuke tu ještě není?
Rikija: Doposud se nedostavil...
Enja: Nu, tedy... Nezastihnu ho mezi živými. Škoda... Nebudeme ale ztrácet čas nadbytečnými nářky. Skoncijme se vším, jednou provždy.
- Vypravěč: Uchopí meč tak, že jej obrátí proti sobě, levou rukou si jej vrazí do těla a táhle vede řez ke druhé straně. Paní domu ani nedokáže přihlížet, ze rtů jí splývá modlitba k Buddhovi a oči jí přetékaají slzami. Vtom se posuvné dveře vedoucí na chodbu rozlétnou prudkým kopnutím, a dovnitř vpadne Óboši Juranosuke. Jak spatří pána, jen vydechne a zakopne. Za ním se dovnitř hrnou Senzaki, Jazama a další vazalové.
- Enja: Konečně, Juranosuke! Nemohl jsem se dočkat!
Juranosuke: Ach! Ještě za vašeho života mohu pohlédnout do vaší vznešené tváře! Jaká čest pro mou maličkost!
- Enja: I já jsem z duše rád, z duše rád... Jistě ses již o všem doslechl... Želbohu, těžko se mi mluví.
- Juranosuke: Víím všechno, dopodrobna. Není co dodat. Jen si poníženež přeji, aby váš konec byl milostivý...

Enja: Ó, to ani nestojí za řeč...

Vypravěč: S tím uchopí meč oběma rukama, pevně vede řez, až v něm bublá krev, a vydá ze sebe hluboký sten.

Enja: Juranosuke, dávám ti do zástavy tento meč. Pomsti jím můj hněv...

Vypravěč: Špicí meče si probodne průdušnici, vytáhne zkrvavený meč z rány, se zaduněním se zhroučí a vydechne naposled. Řada vazalů v čele s paní domu zavře oči, zadrží dech a se skřípěním zubů vyčkává... Juranosuke se přiblíží po kolenou k pánovi, uchopí meč, uctivě jej pozvedne a upřeně se zahledí na jeho špicí potřísněnou krví. Sevře pěsti a roní slzy bezmoci, jednu za druhou. Poslední kapitánova slova mu pronikla až do nejzazších zákoutí všech útrob.²⁵ Tak zapouští svůj kořen do příštích pokolení jméno Óboši, proslulé – jak je všeobecně známo – vazalskou věrností a ctí v srdci.²⁶ Jakušidži náhle vstane.

Jakušidži: Tak. A jelikož je po kapitánovi, urychleně vyklidte a předejte rezidenci!

Išidó: Ne, tak nemluv, Jakušidži. Jde takřikajíc o pána tohoto kraje a hradu. (*Obrátí se k ostatním.*) Vážení pozůstali, vykonejte přípravy pohřebního obřadu a poté v klidu a tichosti vyklidte sídlo. Já, Išidó, jako vyslanec dosvědčím, že jsem osobně přihlížel rituální sebevraždě odsouzeného. (*Obrátí se k Juranosukemu.*) Pane Juranosuke, přijměte mou hlubokou soustrast. Budete-li se na mne chtít s něčím obrátit, vyslechnu vás. Jen se s klidným srdcem osmělte...

Vypravěč: S tím přikývne směrem k řadě vazalů, poklidně vstane a odejde.

Jakušidži: Nu a já, Jakušidži, si odpočinu v zadních komnatách, než odklidíte tady tu zdechlinu... No tak, vazalové! Honem ke mně!

Vypravěč: Tak se rozkřikuje.

Jakušidži: Ty pochybné vazaly i s jejich zbrojním odpadem vyhoďte před bránu! A co se týče kapitánovy výzbroje, ať ji ti čerství róninové neukradnou!

Vypravěč: Rozhlédne se upřeně kolem dokola po celé rezidenci

a poté vstoupí do vnitřních komnat. Paní domu propukne v prudký pláč.

Kaojo: Achich ach! Věru, je snad něco smutnějšího než osud válečníka? Nyní bych toho o manželově konci chtěla tolik, tolik říci. Ostýchala jsem se, že mnou vznešení poslové budou pohrdat za to, jak na manželovi lpím. Proto jsem až dosud překonávala svůj žal. Ach jak žalostný je to výjev!

Vypravěč: Obejme bezvládné tělo, aniž by si uvědomovala, kde má hlavu a patu, a hořce jej oplakává.

Juranosuke: Rikijo, pojd'... Společně s paní rychle vyprovodíme tělo našeho pána do rodového chrámu Kómjó. Já sám se připojím později a vykonáme zádušní obřad. Hori, Jazamo, Kodero, Hazamo a ostatní vazalové! Budete na cestě strážít! Jak zaznějí jeho slova, jsou přinesena a přistavena nosítka, jejich dveře se otevrou a všichni přistoupí, aby do nich v slzách naložili mrtvé tělo. Pomalu, zvolna nosítka zdvihnou a utěšují nárek paní domu, která je zcela mimo sebe. Jeden každý z vazalů kráčí za nosítky, krok sun krok, a spěšně se ubírají do rodového chrámu. Někteří vazalové provázejí tělo pána pohledem. Poté zaujmou svá místa a ozve se Ono Kudajú.

Kudajú: Nu, pane Óboši, následoval jste svého otce, pana Hačimana Rokuróa, ve funkci vrchního vazala. Ale ze mě i z vás, i když jste zaujímal místo po pánově pravici, jsou ode dneška róninové. Nemůžeme být oporou našim ženám a dětem. Nezbyvá než si rozdělit pánovy úspory a rychle odevzdat rezidenci, jinak to bude vůči panu Jakušidžimu nezdvořilé.

Senzaki: Ne. Já, Senzaki, si myslím, že dokud je naživu náš úhlavní nepřítel Kó no Moronao, objekt naší zášti, znamená to přijmout výzvu ke střetu a utkat se s ním tady v rezidenci, kde spočineme navěky.

Sadakuró: No tedy, bít se a zemřít, to je špatný plán, jak říká můj otec Kudajú. Předáme rezidenci a rozdělíme si peníze...

Vypravěč: A jak tak debatují, ozve se Juranosuke, který doposud mlčel.

Juranosuke: V této diskusi jsem zajedno s Jagoróem. Měli bychom sice následovat našeho zesnulého pána ve smrti, ale než si překotně rozpárat břicha, měli bychom spíš počkat na Ašikagův úder a zemřít při protiútku. Takové je moje konečné odhodlání.

Kudajú: Eh, co to říkáte? Myslel jsem, že máte dobrý plán, a vy se tu chcete jako rónin napařovat a pozdvihnout zbraň proti Ašikagovi? To je nerozum! S tím já, Kudajú, nemohu souhlasit!

Sadakuró: Můj ctěný otče, ani já nemohu souhlasit. Vynechme tuhle poradu. Nemá smysl tu prodlévat. Vraťme se...

Kudajú: Nuže dobrá. Vy ostatní zde prosím račte setrvat dle libosti.

Vypravěč: Tak otec v doprovodu syna vstane a oba odcházejí.

Senzaki: Chmm... Hrabiví pánové z Ono, jaký otec, takový syn! Jak zaslechli o útoku a smrti, zalekli se a utekli, zbabělci jedni! Co je nám po nich... Pane Óboši, připravme se na útok! Do zbraně!

Juranosuke: Moc se tu nerozkřikuj, Jagoró! Copak vůči panu Ašikagovi chováme nějakou zášť, kvůli které bychom proti němu měli pozvednout zbraně? Chtěl jsem jen prozkoumat niterné pohnutky otce a syna Onových, to byl můj plán. Předáme rezidenci Jakušidžimu a obtížení vzpomínkami opustíme toto místo. Znovu se setkáme v hlavním městě ve čtvrti Jamašina a beze zbytku si vyznáme, co nás tíží v hrudi.

Vypravěč: Sotva uzavře debatu a domluví, když vtom do haly vejde Džirózaemon.

Jakušidži: Co se tady tak zdlouhavě radíte?! Jak se odstraní tělo, rychle vyklidte rezidenci a předejte ji!

Vypravěč: Tak se na ně halasně oboří, až se ozve Góemon.

Góemon: Vskutku, načekal jste se již dost... Majetek zesnulého pána, užitkové předměty i zbraně včetně jezdeckého vybavení předáváme po zevrubném ověření. Pane Juranosuke, je čas se vzdálit.

Juranosuke: Rozumím...

Vypravěč: Tiše, zvolna vstane.

Juranosuke: Po celé generace naši předkové, stejně jako i my sami,

sloužili dnem i nocí v této rezidenci. Dnešní den lze považovat za poslední, snad proto je tak těžké nechat vše za sebou...

Vypravěč: Znovu a znovu se ohlíží, až vyjdou před bránu. (Zde dochází ke změně scény a děj se přesouvá na prostranství před rezidencí.) Vtom sem postupně přibíhají nazpět ti, kteří provázeli tělo zesnulého pána do chrámu, Rikija, Jazama, Hori, Kodera a další.

Róninové: Předali jste rezidenci?! Takže uskutečníme útok na Tadajošiho? Udeříme a zemřeme!

Vypravěč: Tak se holedbají, až promluví Juranosuke.

Juranosuke: Ne, nyní není ten pravý čas na smrt. Pohleďte, jeden každý z vás...

Vypravěč: A s tím tasí zástavu, kterou obdržel od svého zesnulého pána.

Juranosuke: Na špici tohoto rituálního meče ulpěla vznešená krev našeho pána, jehož zoufalá duše stále zůstává mezi námi. Právě tímto mečem Moronaa setneme, a dosáhneme tak plného zadostiučinění.

Róninové: Věru! Tak to má být!

Vypravěč: Tak válečníci odvážně čelí své situaci, zatímco v rezidenci Jakušidži Džiró s bouchnutím uzavře bránu na petlici.

Jakušidži: Provinili se proti knížeti Moronaoovi, dobře jim tak, patří jim to!

Vypravěč: A jak promluví, přidají se i jeho vazalové, tleskají, halasně se smějí a rozverně výskají.

Samurajové: No slyšíte to?!

Vypravěč: S těmi slovy se vrhají mladí samurajové zpět. Juranosuke je zadrží.

Juranosuke: Copak nechcete pomstít pánův hněv?! Nepomysleli jste na okolnosti?

Vypravěč: Všichni se tedy s přitakáním vzdálí, ale s beznadějí se otáčejí zpět a odcházejí s urputným pohledem v očích.

páté dějství

Dva klenoty citové náklonnosti
a dvě kulky
(Cesta do Jamazaki)

Vypravěč: Jestřáb, i kdyby měl zemřít, nepaběrkuje otruby. Z tohoto přirovnání není úniku. Měsíce a dny se vrší jeden na druhý a Hajano Kanpei stále skromně žije v blízkém okolí vsi Jamazaki. Je dosud mladicky prostý a na své cestě za živobytím je zahrán do úzkých, a tak zde v horách střílí vysokou a opice, které pak prodává. Arkebuzu, zdroj obživy, má pohotově při ruce a halí ji rukávem před náhlou průtrží mračen. Kdosi tento měsíc nazval „měsícem vody“²⁷, a tak mladík jen čeká ve stínu borovice, až se vyjasní. Jeho směrem přichází muž s malou lucernou, kdysi dávno zjevně zběhlý ve zbrani, lucernu má zavěšenou na luku a kryje ji rukávem rákosové pláštěnky, aby oheň nezhasl a lucerna nenavlhla. Snáší prudký déšť a spěšně se ubírá dál svou noční cestou.

Kanpei: Ehm ehm, s dovolením, promiňte, že vás tak přepadám, ale mohl byste mi věnovat trochu ohně?

Vypravěč: Tak předstoupí před pocestného, který se zprudka zastaví.
Senzaki: No no! Dobře vím, že tahle cesta je pochybná, a já cestuji o samotě. Vidím, že máte palnou zbraň a chcete si na mně ráz na ráz smlsnout... Kdepak, nic vám neposkytnu. Vraťte se, odkud jste přišel.

Vypravěč: A bedlivě ho sleduje s odhodláním skolit ho, jakmile se seabemíň pohne.

Kanpei: Ale ne, ne... Tedy, vlastně je nanejvýš přirozené, že jste si mne spletl s banditou. Jsem ale jen místní lovec a v té průtrži mi zvlhlo křesadlo. O nic víc nejde... Nuže tedy, předám vám tady svou arkebuzu a sám si od vás připálím, jestli dovolíte.

Vypravěč: Tváří se tak, že za jeho slovy není žádný záměr. Pocestný se na něj upřeně zadívá...

Senzaki: Neráčíte být pan Hajano Kanpei?

Kanpei: A nejste vy pan Senzaki Jagoró?

Senzaki: Těšíte se pevnému zdraví?

Kanpei: A vy, jste v pořádku?

Vypravěč: Tak se po dlouhé době setkávají a jak pomyslí na své zoufalství nad pádem domu svého pána, na žal, který nelze

vymýt z hrudi, jen si navzájem podají ruce zaťaté v pěst. Kanpei klopí zrak a chvíli nenalézá slov, než promluví. V takto žalostném stavu, zbavený cti, ani nemohu pozvednout obličej ke šlechtici a někdejšímu druhovi ve službě. Je to snad konec mého štěstí, vyčerpals jsem snad jako samuraj svůj přiděl vyšší přízně? Bylo mi předurčeno, že jsem se stal pobočníkem našeho pána, kapitána a knížete, a že jeho ctěný dům postihla tak veliká aféra. Jak nevýslovné neštěstí je to pro mne! Nebyl jsem na svém místě, když mě bylo třeba, a nemohl jsem se vrátit do rezidence. Nevěděl jsem, co si počít, myslel jsem, že vyčkám do doby, než se budu moci ospravedlnit, jenže mé myšlenky zhatila pánova rituální sebevražda. Při všech svatých! Celé je to Moronaovo dílo! Chtěl jsem pána následovat aspoň na onom světě a už jsem sahal po meči, ale jakým velkým činem bych se prokázal? Jak bych mohl předstoupit před pána a jak bych se omluvil? Mé srdce bylo rozpolcené a tehdy se mi potají doneslo, že pan Juranosuke, jeho syn, pan Góemon a další se v zájmu upokojení zášti našeho někdejšího pána tu a tam scházejí k poradám. Takové kolují zvěsti. Nebyl jsem v zásadě vykázán ze služby, a pokud bych tedy mohl nějak přispět, chci dosáhnout setkání s panem Juranosukem a přidat svůj podpis na tajnou listinu s plánem odplaty. Pak bych pro všechny životy a světy dosáhl bájněho květu šlechtické cti. Dovolte tomu květu, ať rozkvetne a ať dostojím tomu, co je ve mně ze samuraje... Jste můj dávný druh ve službě, buďte tak dobrý! Jste válečník, slitujte se! Poniženě prosím!

Vypravěč: Uctivě spojí obě ruce a v lítosti nad svými dřívějšími poklesky nemůžně roní slzy. Jakkoli je to pochopitelné, přeci jen je to žalostné... Jagoró chápe žal svého druha ve službě, ale nemůže mu neuváženě odhalit celé spiknutí.

Senzaki: Inu, Kanpei, tak trochu tady pleteš jednu omluvu přes druhou. Mluvíš o jakémsi plánu a o tajné listině... Co to má být za nesmysl? Žádné takové řeči jsem neslyšel. Sám spěchám s poselstvím od pana Juranosukeho za panem

Góemonem, rádi bychom totiž vztyčili kámen na hrobě našeho dřívějšího pána. Jsme ovšem pouzí róninové a pověst o náhrobním kameni kapitána Enji by měla mezi lidmi znít až do samého konce světa. A tak pro tento účel sbíráme peníze. Takové je moje poselství. Chceme vyhledat ty, co s vděkem vzpomínají na našeho dřívějšího pána, a proto ovšem schválně celou záležitost veřejně neodhalujeme... Ale pokud snad cítíte vůči našemu dřívějšímu pánovi vděk, pak tedy... Nu, chápete už? Chápete?

Vypravěč: Předestírá návrh vztyčení náhrobního kamene a přitom svůj protějšek mimoděk seznamuje s plánem otce a syna Óbošiových, z čiré dobroty vůči druhovi ve službě.

Kanpei: Ach, jak jen jsem vám vděčný, pane Jagoró! Vskutku, o náhrobním kameni a o tom, že na něj sháníte peníze, jsem již slyšel. Jak se mi to doneslo, chtěl jsem sám obstarat alespoň nějaké peníze a jejich mocí se ospravedlnit. Srdce mi to rve na tisíce kousků, ale, pane Jagoró, je mi tak stydno, je to snad trest za mé provinění vůči pánovi... Jsem na tom teď tak, že ani nemám, na koho bych se obrátil. Nicméně otec mé ženy Karu, Joičihei se jmenuje, je to spolehlivý rolník, hořce oplakává to, jak jsme se já a moje žena neosvědčili ve službě panu kapitánovi, a že prý mám něco udělat a stát se opět samurajem. Tak hořekuje pan otec a s ním i paní máti. Až jim dopodrobna vylíčím své štěstí, že jsem vás tu náhodou potkal, a až uslyší, že mohu získat zpět samurajský post, bez řeči poskytnou svou trochu půdy svým dětem. Jakmile za ni utřím peníze, předejte je panu Góemonovi, snažně vás prosím.

Vypravěč: Na svá naruživá slova dostane tuto odpověď...

Senzaki: Tak tak, vskutku, přetlumočím panu Góemonovi to, o čem jsme právě hovořili, a pokusím se přimluvit u pana Juranosukeho. Pozitíri vám docela určitě dám odpověď. A tady máte napsáno, ve kterém zájezdním hostinci se zdržuje pan Góemon.

Vypravěč: Předá mu danou písemnost a jeho protějšek si ji vezme.

Kanpei: Prokazujete mi jednu laskavost za druhou, nemohu vám být ani dost vděčný. Nějak se pokusím rychle sehnat peníze a pozítří se setkáme... Až se budete ptát na místo, kde pobývám, zahňte u přívozu tady v Jamazaki doleva, a když se zeptáte na Joiči-beie, zajisté vám hned řeknou, kudy jít. Raději rychle běžte, než noc pokročí. Tahle cesta je nadmíru nebezpečná, buďte nanejvýš obezřetný.

Senzaki: Ovšem, ovšem... Až do umístění náhrobního kamene nedovolím ani mouše, aby mě pokousala. I vy se račte opatrovat. S důvěrou čekám na váš peněžní příspěvek... Sbohem...

Kanpei: Sbohem...

Vypravěč: S tím se rozejdou a každý spěchá svou cestou. V neustále dštícím dešti zní mlaskavě těžké lidské kroky, po rovné cestě přichází muž, nebloudí v nastalé tmě, bloudí ovšem v myšlenkách na své dítě a hůl je oporou jemu i jeho upřímnému srdci. Vtom se zezadu ozve hlas.

Sadakuró: Hej, hej, pantatínku, buďte tak dobrý a připojte se ke mně na cestě!

Vypravěč: Tak přichozího s voláním dohání potomek Onoa Kudajúa, Sadakuró. Neví, kam by se obrátil, a tak se po nocích plíží kolem této cesty a číhá na drobnou kořist, široký meč pohotově.

Sadakuró: Už hodnou dobu na vás volám! Copak to pánovi neráčilo dolehnout k uším? Tahle cesta je nebezpečná, a vy už jste docela v letech... Troufáte si, troufáte... Dovolte, doprovodím vás...

Vypravěč: Jak před něj předstoupí a prohlíží si ho pátravýma očima, stařík se celý scvrkne, ale po stařeckém způsobu se vytáčí.

Joiči-bei: No tedy, to se snad ani neslučuje s vaším mládím, taková šlechtnost! Mám už opravdu svoje léta a nerad cestuji sám, jenže všude v zátoce je nouze o peníze. Zpozdil jsem se s úhradou daně za loňský rok, a tak jsem se odsud vydal do rodičovského domu, ale marně, nezískal jsem ani groš. Nemohl jsem se dlouze zdržovat někde, kde bych beztak ničeho nedosáhl, tak se sám spěšně vracím...

Vypravěč: Je se svou řečí sotva v polovině, když ho jeho protějšek přeruší.

Sadakuró: To je mi nějakého řečnění! Nejsem tu proto, abych se vybavoval o tom, že nemáš zaplacenou roční daň! Takže, pantatíčku, poslouchej dobře, co ti povím. Věc se má takhle... V záhradě máš, jestli je to zlato, obnos tak čtyřiceti padesáti rjó.²⁸ Jsou v pruhované tobolce, však jsem si ji dobře prohlédl. Proto jsem tě taky zadržel. Dej mi ty peníze. Jsem muž, ale prosím tě se sepjatýma rukama... Beztak bys určitě udělal nějakou běžnou hloupost, jako třeba že bys podpořil své dítě, co je v nesnázích. Že jde o něco takového, jak už to tak bývá?! Jenže já už jsem si ty peníze vyhlédl, takže není zbylí, ani nepomyšlej na únik. Sem s penězi, sem s nimi!

Vypravěč: A už sahá starci do záhrad a tahá odtud pruhovanou tobolku.

Joiči-bei: Á, prosím vás... To přece...

Sadakuró: Co přece?! Když už u sebe máš takový majetek...

Vypravěč: A jak mu vytáhne tobolku, stařec se mu pověsí na nenechavou paži.

Joiči-bei: Ale ne, ne! V tobolce jsem měl jen drobné mince, které jsem vydal ve svém rodišti za slaměné sandály! Už v ní zbyly jen rýžové hnětenky k obědu a léky, co mi dala dcera, aby se mi nebouřilo zažívání, wačúsan a hangontan²⁹. Nechte mě být, prosím!

Vypravěč: S těmi slovy popadne tobolku a utíká pryč, ale jeho protivník mu nadběhne a zastoupí cestu.

Sadakuró: A nedáš si říct a nedáš! Jsi neduživý z mizerné stravy, tak jsem s tebou mluvil vlídně, a ty toho ještě zneužíváš! Dej sem ty peníze! Jestli budeš otálet, tak tě namístě skolím jedinou ranou!

Vypravěč: Rozmáchně se mečem dlouhým dvě stopy a osm palců.³⁰ Napadený si ani nestačí povzdechnout a útočník mu tne mečem přímo do hlavy, jako by štípal bambus. Snad se mu smekl meč, snad se mu smekla ruka, útočník míjí cíl a napadený oběma rukama zadrží obnažené ostří.

Joičihei: Takže vy mě tedy chcete za každou cenu zabít?!

Sadakuró: Ohó! Samo sebou! Mám v popisu práce všímat si těch, co mají peníze. Takže si nech ty svoje řečičky a táhni konečně ke všem čertům!

Vypravěč: A zamíří mu špičkou ostří na hrud.

Joičihei: No no no no no, no tak, po-počkejte přece... Nedá se tedy nic dělat. Dobrá, dobrá. Tady jsou peníze. Ale ty peníze... Mám jedinou dceru. A ta má muže, který je jí dražší než sám život. Ty peníze jsou určené právě jemu. Teď je z něj kvůli jisté malichernosti rónin. Dcera říká, že se stal róninem jen kvůli ní. A že prý mám něco udělat, že si úpěnlivě přeje navrátit mu jeho někdejší postavení válečníka. Tak si mé ženě i mně večer co večer stěžuje, žel, jsme chudí, nemáme prostředky a nevíme, co si počít. S mou drahou polovičkou jsme se všemožně radili, jak dceři vyhovět. O všem jsme dali vědět jen dceři, zeť nás rozhodně nesmí prohlédnout. Už jsme vykonali předběžné přípravy a vážně, vážně jsme všichni tři, my rodiče i naše dítě, ronili kvůli těm penězům krvavé slzy. Jestli mi je seberete, co bude s mou dcerou?! Zapřísahám vás! Buďte shovívavý! Vypadá to, že i vy jste dřív ráčil být samurajem, a válečníci mají držet při sobě. Bez těch peněz se moje dcera ani můj zeť nebudou moci ukázat mezi lidmi. Moje dcera je mé jediné dítě a zeť ji provází životem... Jsou tak nebozí, tak bezbranní! Mějte pochopení a buďte shovívavý! Inu, jste ještě mladý a asi nemáte děti, ale hleďte, vbrzku můžete mít své vlastní dítě a pak si pomyslíte, že to, co vám kdysi říkal jeden pantáta, bylo nanejvýš přirozené. Nechte mne odsud odejít, buďte shovívavý! Bydlím jen jednu míli odsud. Předám peníze zeti a pak mě můžete zabít. Prosím, prosím! Chci jen vidět dceřinu rozradostněnou tvář a zemřít! Prosím! Á! Och! Och! Och!

Vypravěč: Tak křičí, ale široko daleko zní horami jen ozvěna. Jen ta má slitování.

Sadakuró: Ó, jak dojemné! Jen si dál skuč! Staříku bláhový! Když s těmi penězi udělám díru do světa, bude to dobrodiní

i v zájmu tvého synka. Prokážeš-li člověku laskavost, špatným se ti neodmění... Nebožáku!

Vypravěč: A silou ho tne do živého masa, až se napadený zhroutí, padne na všechny čtyři a svíjí se v bolestech. A jak se kroučí, útočník do něj ještě kope, až se napadený kutálí.

Sadakuró: Ó, chudáku! Asi to bolí, ale neměj mi to za zlé, zabiju tě jen proto, že máš peníze. Kdybys je neměl, nic by se ti nestalo. Peníze jsou tvůj nepřítel. Jsi vážně chudák... Při slitovném Amidovi! Při posvátném učení Lotosové sútry! Ať tak či tak, k čertu s tebou!

Vypravěč: Nechá meč v ráně a bodá a otáčí jím, jako by okopával brambory. Tráva, která je napadenému hrobem, nasakuje rosou, která rudne v nadcházejícím úsvitu. Pomíjí všechny strasti prožitých šedesáti čtyř let. Nadchází trpký konec, ve chvíli obět vydechne naposledy. Pachatel s uspokojením vezme ukořistěnou tobolku a potmě sčítá oblé mince.

Sadakuró: Ha! Padesát rjó! Po delší době se na mě usmálo štěstí! Díky bohu!

Vypravěč: Přetáhne si šňůrku od tobolky přes krk a nebožtíka hned srazí na dno rokle. Jak tělo odkopne, se šplíchnutím ho potřísní bahno. Ani si nestačí všimnout, jak na něm špína ulpěla, a zezadu se přiřítí raněný kanec... To snad ne! Jen tak tak se mu vyhne. Splašený kanec se řítí přímo vpřed a dupe po kořenech i hrotech skalisek, vztekle funí a hrne s sebou bláto i podrost, jak běží ve střemhlavém letu. „To je rychlost!“ řekne si Sadakuró a provází zvíře pohledem, když vtom mu kolem páteře proniknou do těla dvě kulky a dunivě ho zasáhnou do žeber. Nestačí vydat ani vzdech, ani sten, v doutnavém oparu padne naznak, a umírá. Patří mu to, ten pohled až hřeje u srdce. Kanpei, který má za to, že skolil kance, skloní arkebuzu a v temnotě tápavě pátrá tu i onde, už si říká, že je u cíle, ale to, co má za zvěřinu, není kanec...

Kanpei: Ale ne! To je přece člověk! U všech svatých! Minul jsem...

Vypravěč: V temném přítmí si ani neklade otázku, o koho jde, a vezme ho do náruče, jestli ještě nedýchá. Do ruky mu

udeří tobolka s penězi. Zkusí ji prohmatat, je v ní čtyřicet padesát rjó. Uctivě, přeuctivě nálezce peníze přijme jako dar z nebes a vyrazí ještě překotněji než předtím kanec, jako by letěl, spěchá a spěchá pryč.

šesté dějství

Tobolka a zpečetění smlouvy
(Joičibeiuův dům)

Vypravěč:

Tanec v podhůří je právě v nejlepším.

*Pantáto milý, račte vyjít ven, i s panímámou, bum ta ra ta,
Pantáto milý, račte vyjít ven, bum ta ra ta!*

Tak znějí cepy při mláčení obilí spolu s lidovou písní.

V místě nesoucím slavné jméno Jamazaki obývá nepatrný rolník Joičibei nuzný domek ze slámy. Nyní je to útočiště zbloudilého, osiřelého Hajana Kanpeie. Jeho žena si právě upravuje své ve spánku rozčechrané vlasy a zvedá je do uzlu. Otevře skříňku s hřebenem. Již svítá, ale žena trpělivě čeká na svého muže, který se ještě nevrátil, a uvolněné vlasy upevňuje do uzlu šimada.³¹ Nemůže ani vypovědět, jak nevýslovný osud ji čeká. Komu by se svěřila? Namáčí hřeben ze zimostrázového dřeva do vody a češe a češe své vlasy jiskřící sytou barvou. Její krása je až příliš dobrým artiklem, tak pečlivě vyčesaný uzel působí zde na venkově tak, že to až vzbuzuje lítost. Po cestě mezi poli se o holi, šouravě, krok sun krok, vrací vetchá matka.

Matka:

Ó, dcerunko moje! Vyčesala sis uzel... Pěkně se ti to povedlo! Tu i onde na vsi mají naspěch se sklizní obilí. Zrovna teď si u houštiny omladina prozpěvuje písničku k mláčení obilí, *Pantáto milý, račte vyjít ven, i s panímámou, bum ta ra ta...* Jak jsem zaslechla jejich zpěv, zatrnulo mi, že se tatínek opozdil. Šla jsem až k cestě ústící do vsi, ale ani stín, ani zbla jsem z něj nezahledla.

Okaru:

Ba, věru... Copak ho asi tak zdrželo? Zaběhnu se podívat!

Matka:

I kdepak, aby se mladá dívka procházela jen tak, sama, to se přece nesluší. Nadto už odmalička nerada chodíš sama po vsi. Proto jsme tě také poslali do služby ke kapitánovi Enjovi, ale stejně ses vrátila, jako by ti bylo souzeno žít na místě skrytém ve vysoké trávě. A od doby, co jsi spolu s panem Kanpeiem, jsi na sobě nedala znát sebemenší odpor.

Okaru:

No tak, maminko... To je jasné! Následuji prostě muže, kterého mám ráda, nevádí mi venkov, dokonce ani strážně chudobného žití. Až bude svátek obon³² a bude se zpívat *Pantáto milý, račte se podívat, i s panímámou, bum ta ra ta*

- a tančit, půjdu se spolu s Kanpeiem podívat. Ty sama si jistě vzpomínáš, jak to bylo za tvého mládí...
- Vypravěč: Tak dcerka bez uzardění brebentí páté přes deváté a vyhlíží, jako by byla celá rozdychtěná.
- Matka: No tedy, mluvíš sice rozšafně, ale v nitru se asi cítíš všelijak...
- Okaru: Ne, jsem pevně odhodlána. Už dřív jsem se v duchu připravila na to, že v zájmu našeho pána nastoupím do služby v zábavní čtvrti Gion, ale trápí mě, že se kvůli mně můj starý otec tak zapáleně obtěžuje...
- Matka: To neříkej! Jsme sice nepatrní lidé, ale tvůj starší bratr byl také vazal pana Enji, a není to tak, že bychom se doprošovali pomoci u druhých.
- Vypravěč: A zatímco spolu matka s dcerou rozmlouvají, po cestě sem s nosítky na ramenou spěchá Ičimondžija ze čtvrti Gion.
- Ičimondžija: Tady je to! Tady!
- Vypravěč: A už volá od branky.
- Ičimondžija: Je pan Joičibei doma?!
- Vypravěč: Mluví a mluví, a jak vstoupí, ozve se paní domu.
- Matka: Ale ale, jak milé, že jste se obtěžoval až sem... *(Obrátí se na Okaru.)* No tak, dcerunko, přines podnos s kuřáckým náčiním a nabídni čaj!
- Vypravěč: A zatímco matka s dcerou ve zmatku pobíhají po domě jako s pometlem, promluví majitel vykřičeného domu.
- Ičimondžija: Tak tedy, večer ke mně byl váš pantáta nadmíru úslužný... Jestlipak se vrátil v pořádku domů?
- Matka: Cožpak náš tatínek nepřišel s vámi? To mě překvapuje... Odešel za vámi a ještě se nevrátil...
- Ičimondžija: Tak on se ještě nevrátil? To je tedy zvláštní... Ha! Možná bloumal před svatyní božstva Inari a obloudil ho Pan Lišák.³³ Ale k věci. Onehdy, když jsem sem zavítal, jsme se dohodli, že vaše dcera bude sloužit plných pět let za mzdu ve výši sta rjó. Šlo to hladce, ráz na ráz. Pantáta říkal, že prý ještě v noci musí předat nějaké peníze, a jestli bych mu tedy ještě teď večer na základě sepsání směnky nepůjčil právě těch sto rjó. Ronil u toho slzy, jak prosil, tak jsem mu

- na základě směnky vydal polovinu obnosu s tím, že zbytek vyměním za smlouvu, kterou se vaše dcera zaváže, že pro mne bude pracovat. Jak jsem mu předal těch padesát rjó, tatík se zaradoval a celý rozradostněný se měl k návratu. To už odbíjela tak čtvrtá.³⁴ Snažil jsem se ho zadržet s tím, že by se neměl vydávat v noci na cestu, když má u sebe peníze, ale vůbec mě neposlouchal a šel... Jestli se ovšem cestou někde...
- Okaru: Ne ne, kde by se asi tak zdržel... No řekni, maminko!
- Matka: I kdepak, kdepak, jistě se nikde nezdržel, zvlášť když chtěl tobě i mně co nejrychleji ukázat peníze, aby nám udělal radost. Pospíchal nejspíš zpátky, sotva dechu popadal, a přece... Nejde mi to na rozum!
- Ičimondžija: Jestli vám to jde nebo nejde na rozum, nad tím si hloubejte po libosti. Já vám předám zbytek peněz a odvedu si tady tu, co se mi zavázala.
- Vypravěč: A vyndá ze záňadří peníze.
- Ičimondžija: Tady je dlužných padesát rjó. To máme celkem sto rjó. Tím jsme tedy vyrovnáni. Zde prosím, račte přijmout...
- Matka: Dokud se tatínek nevrátí, tak... No řekni, Karu! Přece tě nevydám!
- Ičimondžija: Když se budeme handrkovat, nikdy se nedohodneme... Nemůžete říct ani popel, tady je Joičibeiova pečeť. Směnka mluví sama za sebe. Dneškem počínaje jsem si za své peníze koupil tenhle objekt. I když ztratím jen jediný den, budu pěkně tratit. A stejně bude po mém!
- Vypravěč: A vezme svou kořist za ruku.
- Matka: Po-po-počkejte přece...
- Vypravěč: Matka se ho snaží odtrhnout, přetahují se tam a sem, až, nic naplat, vetřelec natlačí svou kořist dál a dál do nosítek. Už se nosítka zvedají, když to od branky spatří Kanpei, který se vrací v rákosové pláštěnce a s deštníkem, arkebuzu přes rameno... Hrne se rovnou do domu.
- Kanpei: V těch nosítkách je moje žena! Kampak máte namířeno?!
- Matka: Ó, pane Kanpeii! Ráčil ses vrátit právě včas!
- Vypravěč: Matka se raduje, oslovený ale nezná příčinu její radosti.

Kanpei: To musí mít nějaký hlubší důvod! Matko! Ženo! Řekněte mi, co se děje!

Vypravěč: Hřmotně usedne vprostřed domu a ozve se pán podniku Mondži.

Ičimondžija: Tak vy jste tedy pán tady té služebné? Ať jste třeba i manžel nebo třeba snoubenec, nikdo se nemá co postranně vměšovat a mít námitky. Tady je pečeť jejího otce, takže dělejte si, co chcete, ale já si pěkně urychleně tuhle služebnou, co mi náleží, vezmu s sebou.

Matka: *(Obrátí se na Kanpeie.)* Ó, milý zeti! To přece nejde! Tolik moc je ti zapotřebí peněz, jak jsme se doslechli od dcery... Chtěli jsme tedy ty peníze nějak opatřit, ale zůstalo jen u řeči, nemáme nazbyt ani jediný sen³⁵... Pak přišel tatínek s tím, že možná máš v úmyslu svou ženu prodat, že bys dost možná nebyl proti té myšlence, ale jestli se prý třeba nezdráháš prodat ji přímo před jejími rodiči... A že tedy svou dceru prodá on sám, Joičibeji, bez tvého vědomí, milý zeti. V úzkých, když už není zbylí, je samurajským zvykem prodat vlastní ženu, není na tom nic ostudného. Jsou to peníze, které poslouží pánovi. Když to prý tatík sám zařídí, nebudeš se prý snad nijak moc zlobit. Včera tedy šel tatík do čtvrti Gion, aby to celé uzavřel, a ještě se nevrátil. Už jsme si o něj dělaly starost, když se tu ukázal tenhle pantáta a že prý dal večer našemu tatíkovi polovinu peněz a že prý si výměnou za zbývajících padesát rjó dceru rovnou odvede... Říkám mu, ať počká, až tu tatínek bude zpátky, ale vůbec mě neposlouchá. Právě si ji chce odvést! Co si počneme, pane Kanpeii?!

Kanpei: No tohle, tohle tedy přestává všechno... Jsem vděčný panu tchánovi za starostlivost. Jenže... I mně se trochu zadařilo, ale o tom si povíme později... Když se pantátník ještě nevrátil, nemohu manželku vydat.

Ičimondžija: A to jako pročpak?!

Kanpei: Inu, jak říkáte, třebas to je otec mé ženy, komu patří ta pečeť, a třebas jste mu večer i předal polovinu peněz, totiž padesát rjó. Ale přeci jen...

Ičimondžija: No tohle! Mám pod palcem sídelní město i Ósaku! Patří mi tolik děveček, že by to vystačilo na celý rajský ostrov žen! Jsem Ičimondžija! Copak bych vás odbyl řečmi, že jsem peníze předal, kdybych je nepředal?! Jedno je ale jisté. Ten váš tatík si těch padesát rjó zabalil do ručníku a dal si je do záhradní. „To je riskantní!“ povídám. „Dejte si to sem dovnitř a pověste si to na krk.“ A půjčil jsem mu váček ze stejné pruhované látky, ze které je letní svrchník, co ho mám na sobě. Tu tobolku bude mít na krku a určitě se s ní každou chvíli vrátí.

Kanpei: Jakže?! Váček ze stejné látky, ze které jsou vaše šaty?!

Ičimondžija: No ano, přesně tak.

Kanpei: Z látky se stejným vzorem?!

Ičimondžija: No není to snad jasný důkaz?!

Vypravěč: Jak to Kanpei uslyší, překvapením se mu sevrou útroby. Rozhlédne se pátravě po okolí a pokradmu pohlédne na tobolku ve svém rukávu. Její vzor se neliší ani co by se za nehet vešlo od vzoru na látce, do které je oblečen majitel nevěstince. „U všech svatých! Tak tedy ten, koho jsem skolil v šeru arkebuzou, byl můj tchán?!“ říká si v duchu Kanpei a do hrudi mu to pomýšlení proniká jako do terče, ještě zákeřněji než ony dvě kulky, které vypálil. Jeho žena, která o jeho myšlenkách nemá ani ponětí, ho osloví.

Okaru: No tak, můj milý, neošivej se tu a rozhodni, zda ten obchod uzavřeme, či ne, prosím!

Kanpei: Ó, věru... Ach, když mluví tak sebejistě, copak tě tu mohu zdržovat?

Okaru: A to se tedy ani nesetkám s otcem?

Kanpei: Ne, dnes ráno jsem na tatínka narazil a ani nevím, jestli se vrátí.

Okaru: Tak je to tedy?! Tak ty ses s tatínkem potkal? A že nic neřekneš? Klidně mě i maminku necháš, ať si děláme starosti...

Vypravěč: A jak mluví, i Mondžija se chopí příležitosti.

Ičimondžija: Jednou lidem důvěřuj, sedmkrát je prověřuj – no ne?! Takže tedy víte, kde se váš tatík vyskytuje, tudíž vy i já

můžeme být klidné myslí. Jestli máte ještě nějaké námitky, tak co naplat, sejdeme se jinde, kde nás rozsoudí. Ale což, nakonec to šlo hladce, můžeme si gratulovat. (*Obrátí se na matku a na Kanpeie.*) Paní máti, i vy, pane manželé, až půjdete navštívit chrámy na Šesté ulici, zastavte se na chvíli! (*Obrátí se na Okaru.*) Tak honem, honem, nastup si do nosítek!

Okaru: Ach, ach, můj pane Kanpeii, tak já už tedy půjdu... Mé staré rodiče oba cele svěřuji do tvé péče... Hlavně tatínka, který je vážně churavý. Dávej na něj pozor, prosím...

Vypravěč: O skonu svého otce nemá potuchy a její žádost je tolik žalostná, tolik tklivá... Její muž by se jí nejraději ke všemu přiznal, dokud je jeho žena ještě tu, ale i když by chtěl mluvit, jsou přítomni cizí lidé, a tak skrývá, jak moc ho bolí u srdce.

Matka: (*Obrátí se na Okaru.*) Á, pan zeť by se s tebou asi chtěl po manželsku rozloučit, ale nejspíš si myslí, že by v tobě vzbudil rozporuplné pocity...

Okaru: Ne ne, i když budu od muže sebevíc odloučena, své tělo budu prodávat v zájmu svého pána, není to tedy nic ostudného. Odcházím s kuráží. Ale, maminko, odcházím, aniž bych se setkala s tatínkem...

Matka: Ó, to nic, až se vrátí, hned za tebou přece budeme moci přijít... Přikládej si hřejivé moxové tyčinky, ať neonemocníš, a ukaž se někdy, ať vidíme, že se těšíš dobrému zdraví. Nechyběj ti kapesníčky? Vějíř? Vše v pořádku? Máš, co potřebuješ? Pozor, ať si ve zmatku neublížíš...

Vypravěč: Pozorně svou dceru sleduje, dokud nenastoupí do nosítek.

Matka: Buď sbohem...

Okaru: Sbohem...

Matka: Jakým řízením osudu mě, matku obyčejné dcery, postihl takový žal?

Vypravěč: Se zaťatými zuby se dá do pláče, zatímco její dcera se křečovitě drží nosítek, aby nedala nahlas najevo svůj pláč, nevydá ani hlásku a jen se zalyká. Želbohu, nosítka jsou zvednuta a nosiči spěchají svou cestou... Matka je provází pohledem.

Matka: Ach, ty moje nanicovaté řeči! Dceru to jistě darmo rozlítostnilo... (*Obrátí se na Kanpeie.*) Poslyš, ty tu, já jako rodič jsem dobré myslí, tak ne že budeš po své ženě kdovíjak vzdychat! Ať se z toho nerozstonáš... Co že se tatínek pořád nevrací? Říkal jsi přece, že jsi ho potkal...

Kanpei: Á tak... No ano, potkal...

Matka: A kdepak? Kde jste se rozdělili a kam tatínek odešel?

Kanpei: Tedy, ehm, rozdělili jsme se... Bylo to v Tobě? Nebo snad ve Fušimi? V Jodo? Nebo v Takedě?

Vypravěč: Tak drmolí páté přes deváté, když vtom přicházejí Meppó Jahači, Tanegašima no Roku a Tanuki no Kakubei, tři místní lovci. Na dřevěném dveřním panelu přinášejí otcovo tělo zahalené do pláštěnky z rýžové slámy. A už se hřmotně hrnou do domu.

Jahači: Když jsem se vracel z nočního lovu, ležel tam zabitý tady váš pantáta, tak jsme ho spolu s dalšími lovci přinesli sem k vám...

Vypravěč: Jak to uslyší, matka vydechne překvapením.

Matka: Kdo to jen mohl udělat?! Co ty na to, pane Kanpeii? Kdo ho zabil?! Dopadni toho padoucha, prosím! Ach, tatínku, tatínečku!!!

Vypravěč: Volá, křičí, ale vše darmo, nezbývá jí než hořce plakat. Lovci zatím drmolí jeden přes druhého.

Jahači: Ó, matičko, máte vy to ale trápení...

Tanegašima: Běžte za rychtářem a poproste, ať to vyšetří...

Kakubei: Takové neštěstí! Takové neštěstí!

Vypravěč: Všichni se pak po chvíli společně obrátí k návratu do svých domovů... Matka, stále ještě v slzách, přistoupí blíž ke Kanpeiovi.

Matka: Ach, zeti! Běda, běda, běda! Ať přemyslím sebevíc, nejde mi to na rozum! Jakkoli jsi byl dřív samurajem, pohled na mrtvolu vlastního tchána by tě přeci jen měl zaskočit... Cožpak jsi od něj nedostal peníze, když jste se cestou potkali? Co ti tatínek pověděl? No tak mluv přece! No tak! Copak se ani nevzmůžeš na odpověď? No ano, nevzmůžeš... A tohle je důkaz toho, proč tomu tak je! Důkaz je právě tady!

Vypravěč: Sáhne Kanpeiiovi do záňadří a vytáhne odtud osudnou tobolku, kterou již dříve zachytila pohledem.

Matka: Tady na té věci lpi krev! Takže jsi to ty, kdo tatínka zabil!

Kanpei: Ne... To přece...

Matka: Co přece? Jaké přece! Ty... Vykrucuj se, jak chceš, stejně se nevykroučíš! Nebesa všechno vidí nad slunce jasně! Zabils pantatínka a sebrals mu peníze! Komu jsi chtěl ty peníze dát, co?! Však už jsem se dovtípila... Myslel sis, že tvůj chudý tchán polovinu těch peněz, co utržil za prodej vlastní dcery, zašantročí, myslel sis, že ti nedá všechno. Tak jsi ho zabil a obral! Což?! Až doteď jsem si myslela, že jsi řádný člověk... Z toho, jak jsi nás podvedl, ve mně kypí hněv! Ty ani nejsi člověk! Jsem tak ohromená, že ani nedokážu ronit slzy... (Obrátí se na mrtvého.) Ach, láska moje, pane Joičibeii, ani nevíš, jakého mizeru máš za zetě! Laskavě jsi chtěl přispět k tomu, aby se zase stal samurajem, ve svém pokročilém věku sis ani v noci nedopřál oddechu, plahočil ses pěšky až do Kjóta a prochodil ho křížem krážem, zahodils nabyté jmění, prokázals zeti službu, a nakonec jsi ještě přišel k tělesné úhoně?! Pes, kterého jsi živil, se nasycil tvou vlastní ukousnutou rukou... Až tak žalostný to s tebou vzalo konec, že jsi byl zavražděn! A přímo tady tím ďáblem! Tímhle hadem! (Vrhne se na Kanpeie.) Vrať mi tatíka! Oživ ho!

Vypravěč: Bez zábran popadne domnělého násilníka za uzel vlasů a táhne, táhne ho k sobě, a tluče mu hlavou o zem.

Matka: I kdybych tě rozkrájela na kousky, copak by se tím uzdravilo mé nitro?!

Vypravěč: Tak vrší nářky jeden na druhý, ztěžka se vrhne na zem a hořce pláče. Kanpeiiovi z jeho vlastního omylu vyvstává po celém těle lepkavý pot. Zakusuje se do rohože a ví, že ho stihl trest nebes. Vtom přicházejí dva samurajové v hluboko naražených slaměných kloboucích.

Góemon: Ráčí být Hajano Kanpei doma? Tady Hara Góemon!

Senzaki: A já, Senzaki Jagoró! Chceme se o něčem poradit...

Vypravěč: Je to špatně načasováno, ale Kanpei jim vyjde vstříc s hlubokou úklonou a svírá při tom zbraň u svého boku.

Kanpei: Hledme, hledme, hned dva vzácní hosté nás poctili návštěvou... Jsem vám vděčný, že jste se dostavili do mého nevzhledného příbytku...

Vypravěč: A s těmi slovy skloní svou hlavu, zatímco se ozve Góemon.

Góemon: Jak se tak dívám, v domě panuje nějaký rozruch...

Kanpei: I kdepak, to je jen taková banální rodinná záležitost... Není třeba se kvůli tomu znepokojoovat. Račte vstoupit, tudy prosím...

Góemon: Když je tomu tak, pak tedy pojďme...

Vypravěč: Dlouhým krokem vstoupí do domu a posadí se. Kanpei před oběma návštěvníky v uctivém gestu spojí obě ruce.

Kanpei: Onehdy jsem se vzdálil ve chvíli, která byla pro mého pána kritická. Dopustil jsem se přetěžkého přestupku a nemám slov, kterými bych se ospravedlnil. Chtěl bych požádat o laskavé prominutí svého přečinu a rád bych se společně s ostatními vazaly zúčastnil vzpomínky u příležitosti výročí smrti našeho zesnulého pána. Spoléhám se na váš vliv a oba vás poníženě prosím...

Vypravěč: Tak praví s tělem pokorně nachýleným. Góemon má odpověď pohotově.

Góemon: Nuže tedy, nejdřív byl pan Juranosuke potěšen, že jste i jako samuraj bez pána a bez prostředků shromáždil tak velkou částku na pánův náhrobek. Ovšem náhrobní kámen má být uctěním pánovy věčné památky, a kdybychom na jeho vztyčení použili peníze právě od vás, od člověka, který se k pánovi zachoval pochybně, mohlo by to narušit klid pánovy vzácné duše. Proto vám obnos vracíme, zapečetěný.

Vypravěč: Během této řeči Jagoró ze záňadří vyndá peníze a položí je před Kanpeie. Ten jen hlasitě vydechne, jak klesá na duchu. Ještě pořád celá utopená v slzách se opět ozve matka.

Matka: (Ke Kanpeiiovi.) Tak, ty jeden mizero! Teď, právě teď tě stihá odplata za to, cos provedl otcí! Došlo ti to už?! (Obrátí se k přítomným samurajům.) Jen si to všichni pěkně račte vyposlechnout... Náš pantatínek navzdory svému pokročilému věku nedbal na své posmrtné blaho a kvůli zeti prodal naši dceru. Tady ten zlosyn si počíhal, až

tatík vyzvedne peníze a bude se vracet, zákeřně ho zabil a ty peníze mu sebral! Nebýt Pána na nebesích, ani by to nevyšlo najevo! Cožpak by vám takhle nabyté peníze mohly být nějak k užítku?! Jestli to individuum, které zabilo a oloupilo svého otce, nestihne trest, pak není dovolání u božstev ani u samotného Buddha! Chopte se toho nehodného zlosyna a umučte ho k smrti! Jinak se neznám!

Vypravěč: Nato se vrhne k zemi a pláče. Přítomní, zaskočení tím, co slyší, oba tasí svůj meč. Obklopí obviněného zprava i zleva a už ho mají v sevření. Jagoró se ozve hřímavým hlasem.

Senzaki: No, Kanpei, tak vy jste tedy ospravedlnil svůj přečin tím, že jste se nekale a nečestně zmocnil nepoctivých peněz... Na ničem takovém jsme se nedomluvili! Takový nelidský netvor jako vy snad ani nemá uši, k Cestě pravého válečníka je hluchý. Kdo zabije svého tchána, který je roven vlastnímu otci – tak těžký zločinec si zaslouží být nabodnutý na ostří dlouhého kopí jako na selský špíz! Rád si vás osobně vychutnám!

Vypravěč: A hrozivě na něj zírá. Ozve se i Góemon.

Góemon: Ani když žízniš, nepij ze zlodějského pramene. Tak zni poučení od poctivých osob. Copak můžou peníze získané vraždou vlastního tchána našemu zesnulému pánovi nějak prospět? Máte v povaze zakořeněnou nečestnost a nepoctivost, a tak se dalo předpokládat, jaké peníze asi shromáždíte. Proto vám je také Juranosuke vrátil. Jeho prozíravost je obdivuhodná. Obdivuhodná! Jenomže je to věru zatrápená věc... Až se to celé rozšíří po světě, že vazal kapitána Enji, Hajano Kanpei, sešel na scestí lemované bezprávím, nebude to znamenat zostuzení jenom pro vás, ale do hanby upadne i náš zesnulý pán. Je vám to jasné?! Vy jedna prázdná makovice! Že byste si tak závažnou věc neuvědomoval... Nebýval jste takový. Jaký démon vás to posedl?!

Vypravěč: Ostrý pohled se mu rozpíjí v slzách, jak rozebírá situaci a uvádí důvody svého spílání. Kanpei to už nemůže dál

snést, vysvlékne se do půl těla, tasí svůj krátký meč, a v okamžiku si ho vrazí do útroh.

Kanpei: Ach, neměl bych před vás ani předstoupit, nejsem hoden takového štěstí. V okamžiku, kdy by se nesplnily mé naděje, jsem se rozhodl spáchat rituální sebevraždu a předem jsem se připravil na smrt. Jestli vražda mého tchána může uvrhnout do hanby našeho zesnulého pána, pak vám tedy všechno popořádku vypovím. Račte mne prosím oba bedlivě vyslechnout. Včera večer jsem potkal pana Jagoróa, a jak jsme se rozešli a vracel jsem se domů, ještě pod rouškou tmy jsem natrefil na kance. Vypálil jsem za ním dvě kulky a dal jsem se do pronásledování, a když jsem ho dostihl, ukázalo se, že to nebyl kanec, ale pocestný. „U všech svatých!“ spílal jsem si. Zkusil jsem potrefenému prohledat záhradí, jestli u sebe nemá lék, a našel jsem tobolku a v ní ty peníze. Nebyla to zrovna ta pravá cesta, ale ty peníze mi seslala sama nebesa, hned jsem tedy běžel zpět za panem Jagoróem a ty peníze jsem mu předal. Když jsem se konečně vrátil domů, zjistil jsem pravý stav věcí, totiž že oním potrefeným byl můj vlastní tchán a že ty peníze byly zisk z prodeje mé ženy. Až sem jsem to dopracoval, ať dělám co dělám, všechno se obrací proti mně jako nějaký křivý zoban. Už je tomu asi tak, že já, Kanpei, jsem vyčerpal svou míru válečnického štěstí. Takový to se mnou vzalo konec... Buďte prosím shovívaví, pánové...

Vypravěč: Oči podlité krví mu ze zoufalství zaplaví slzy. Jagoró si ani nevyposlechne všechny podrobnosti, vstane, zdvihne mrtvé tělo, obrátí ho a se souhlasným mručením zkoumá zraněná místa.

Senzaki: Pane Góemone, jen se podívejte. To zranění se podobá ráně z arkebuzy, ale je to rána uštědřená mečem. Eh, Kanpei, unáhlil jste se...

Vypravěč: I raněný se tedy podívá, celý zaskočený, a stejně tak matka strne v úžasu. Góemonovi náhle cosi přijde na mysl...

Góemon: Poslyšte, pane Senzaki, tak mě napadlo, sám jste to přece viděl, že jsme cestou sem narazili na mrtvé tělo

pocestného, skolené arkebuzou. Zblízka bylo patrné, že je to Ono Sadakuró, padouch, kterého se zřekl dokonce i jeho hamižný otec Kudajú. Neměl, kde by spočinul, a slyšel jsem, že se protlouká jako bandita. Není pochyb o tom, že právě on to nastrojil tak, jako by Kanpei skolil svého tchána! Je to jeho dílo!

Matka: Ach, tak to tedy byl někdo jiný, kdo zabil našeho pantatínka? Ach běda!

Vypravěč: Matka se vrhne ke zraněnému.

Matka: Zapřísahám tě se sepjatýma rukama! Mluvil o mě bláhové stařecké srdce, když jsem na tebe dštíla svou zášť. Omlouvám se vám všem. Vydrž, prosím, pane Kanpeii. Neumírej, prosím!

Vypravěč: Tak se v slzách omlouvá. Oslovený zvedne obličej.

Kanpei: Právě byly rozptýleny vaše pochyby, maminko, a mé jméno bylo očištěno. Budiž mi to vzpomínkou na cestě na onen svět! Budu následovat pana tchána kolem hory mrtvých a přes podsvětní řeku.

Vypravěč: Přitáhne si meč, který v něm vězí, a otočí jím.

Góemon: Ach... Počkat, počkat! To, že jste nevědomky skolil vraha svého tchána, je znamení, že se vaše válečnické štěstí nevyčerpalo. Z milosti boha luku a šípů se vám zdařil velkolepý čin, Kanpeii. Dokud ještě dýcháte, já, Góemon, bych vám chtěl něco v tajnosti ukázat.

Vypravěč: A ze záňadří vyndá svitek a se zašustěním ho rozvine.

Góemon: Onehdy jsme uzavřeli posvátnou smlouvu, že udeříme na Kó no Moronaa, nepřítele našeho zesnulého pána. Dohodu svými pečetěmi stvrdili tito spojenci...

Vypravěč: Ani nestačí dočíst, a ozve se Kanpei, sužovaný bolestí.

Kanpei: Kdo všechno stojí za těmi jmény?

Góemon: Oho, celkem je nás spojenců čtyřicet pět. A jelikož jsme dohlédli až na dno vašeho srdce, přidáme vás na seznam a ve skupině spojenců bude čtyřicet šest věrných vazalů. Budiž to váš dárek na cestu na onen svět.

Vypravěč: Ze záňadří vyndá krabičku s psacím náčiním a zaznamená nové jméno.

Góemon: Kanpeii, zpečěte zápis svou krví...

Kanpei: Ze srdce rád...

Vypravěč: Rozpáře si břicho do tvaru kříže, uchopí vyhřezlé vnitřnosti a otiskne je do listiny.

Kanpei: Tak, zpečetěno vlastní krví... Jsem tak spokojený, tak vděčný... Mé přání se naplnilo. Maminko, neplačte... Ani smrt mého tchána, ani to, že moje žena odešla do služby, ani ty peníze, nic nevyšlo naprázdno! Račte ty peníze využít pro plány spojenecké skupiny, prosím...

Vypravěč: Na jeho slova matka v slzách vezme tobolku i oba balíčky s penězi a položí je před oba hosty.

Matka: V té tobolce je obsažena duše pana Kanpeie. Myslete na ni jako na mého vlastního zetě a vezměte ji s sebou, až udeříte na nepřítele. Snažně vás prosím...

Góemon: Ó, ovšem... Samo sebou...

Vypravěč: S tím se Góemon chopí peněz.

Góemon: Když tak o tom přemýšlím, proužky na tobolce ladí s nafialovělým leskem peněz, jako by říkaly, že jste dosáhl Buddhovy blaženosti.

Kanpei: Buddhovy blaženosti! To nezní patřičně... Nezemřu, nezemřu... Můj duch zůstane na tomto světě a spolu s vámi udeří na našeho nepřítele.

Vypravěč: Hlas se mu již láme v krutých bolestech. Matka se zatím utápí v slzách.

Matka: Ach, pane Kanpeii, chtěla bych vše oznámit dceři a dopřát vám dvěma na prahu tvé smrti poslední setkání...

Kanpei: Ne, ne, ne! Obzvláště o tatínkově skonu, ani o tom, že já, Kanpei, jsem zemřel, se moje žena rozhodně nesmí dozvědět. Nechala se prodat v zájmu mého lenního pána, a kdyby se o tomhle všem doslechla, mohla by se zpronevěřit své službě a to by znamenalo totéž, jako by byla neloajální přímo vůči mému lennímu pánovi. Nechme to být tak, jak to je... Ničeho nelituji...

Vypravěč: Vrazí do sebe ostří meče až po rukojeť, zavravorá a vydechne naposled.

Matka: Ach, milý zeti! Snad už nejsi po smrti? Běda, běda! Je

snad na světě ještě jediný jiný tvor kromě mě, kdo by měl takovou karmu?! Náš tatík zemřel, a ani svého zetě, na kterého jsem spoléhala, jsem nepředěšla ve smrti. Jsem odloučena od své rozmilé dcerky, já, stará matka, jsem zůstala dočista sama. Jak mám dál žít?! Ach, pantatínku, můj milý Joičibeii, vezmi mě s sebou, prosím!

Vypravěč: Pevně obejme mrtvého a usedavě pláče. Pak opět vstane.

Matka: No tak, zeti můj, vezmi svou matku s sebou!

Vypravěč: Přimkne se k zetovu tělu. Chvilí oplakává manžela, chvíli zase zetě. V náručích se hroutí a z hrdla se jí derou žalostné vzdechy. Ani pohledět na to nelze, tak žalostný je její stav. Góemon se zpříma postaví.

Góemon: Co počít, ctěná panímámo... Je přirozené, že pláčete... Nicméně o konci pana Kanpeie podrobně povím panu Óbošimu a předám mu darované peníze. Není to snad dost uspokojivé? Ty peníze, které mám zavěšené na krku, představují sedm krát sedm dní, během kterých budou duše vašeho muže a zetě putovat na onen svět. To máme čtyřicet devět dní a padesát rjó. Celkem je to sto rjó, necháme tedy sto dní sloužit obřady za spásu zemřelých, ať můžete řádně uctít jejich památku. Sbohem!

Senzaki: Sbohem!

Matka: Buďte sbohem...

Vypravěč: Vyprovází je pohledem zalitým slzami a zase jen slzami. Slzavý příval zaplavuje i hosty, kteří se již mají k návratu. Pomíjívé je lidské bytí...

sedmé dějství

Zrezivělý ministerský meč (Čajovna Ičiriki)

- Vypravěč: Chcete-li se bavit s poupátky, v okolí čtvrti Gion se hromadí půvaby přímo požehnaně... Ať na východě, na jihu, na severu či na západě zdejší požehnané země, všude se vrší přepych na přepych a bělostné gejši září tak oslnivě! Ať jste sebevíc rafinovaní, jste ztraceni. Jako když tatrman spustí, drnčí tu bubínek, bumtarata bum. Hej hey hejsa!
- Kudajú: Povězte mi někdo... Je tu pán domu? Pána domu sháním! Pána domu!
- Hostinský: Nemám času nazbyt! Kdo to ruší?! Kdo se opovažuje? Á, pan Kudajú... Vy snad chcete dovnitř?! To jsou mi tedy věci!
- Kudajú: Ale kdepak! Doprovázím zákazníka, který je tu poprvé. Vypadáte, že jste v jednom kole, ale měl byste volný pokoj?
- Hostinský: Měl bych, ovšem dnes večer se tu z popudu ministra Jury shromáždily ty nejslavnější gejši, a pokoje v přízemí jsou tudíž zabrány. Ale mám volný pokoj v pavilonu.
- Kudajú: Ten bude asi zaneřádný pavučinami, což?
- Hostinský: No dovolte! Taková pomluva!
- Kudajú: Ale ne, já jen, že v mém věku se musím mít na pozoru, abych neupadl do pavoučích sítí lehkých ženštin.
- Hostinský: Vy jste ale upjatý! Tady nemůžete zůstat, tak vás uvedu do patra. Přineste svítilnu! Hej, číšnice! Kalíšky a táceky s kuřáckým náčiním!
- Vypravěč: Vřeští vysokým hlasem, zatímco z nitra hostince se ozývá vřískot bubínku a šamisenu.
- Kudajú: Tak co, pane Bannaii... Viděl jste, kam až to s Juranosukem dospělo?!
- Bannai: Pane Kudajú, řeknu vám, ten snad úplně zešílel! Ráčil jste nás o tom sice soukromě informovat, ale můj pán Moronao nemohl uvěřit, že by to mohlo dojít až tak daleko. Vyslal mě proto, abych se tu porozhlédl. A kdyby se dělo něco znepokojivého, mám mu urychleně podat zprávu. Inu, i já sám jsem podlehl falešnému podezření, jak vidím. A co ten jeho synek, Rikija? Co je s ním?
- Kudajú: Ten se tady taky někdy ukáže a vyhazují si společně z kopýtko. Nejsou nijak v rozepří a nijak se nedrží zpátky, až je to s podivem. Dnes večer jsem přišel, abych se jim

podíval na zoubek a nahlédl jim hluboko do duše...
Promluvme si ale radši v soukromí. Tudy, nahoru prosím!

Bannai:

Až po vás...

Kudajú:

Tak tedy pojdte za mnou, tudy prosím.

Vypravěč:

(Pasáž na motivy lidové písně, zpívaná za doprovodu šamisenu)

V srdci mne nechováš,

jen se mi vemlouváš,

slůvky sladkými, co splyvají ti ze rtů,

když lichotíš mi jakoby jen v žertu.

Džútaró:

Pane Jagoró, pane Kitahači, tak tady je ta čajovna, kde se baví pan Juranosuke. Ičirikí se to tu jmenuje... *(Obrátí se na Heiemonu.)* No a tebe, Heiemonu, zavoláme ve vhodný čas. Zatím se zaříd' po libosti...

Heiemon:

Rozumím. Jen račte poručit...

Džútaró:

Haló! Je tu někdo? Mám prosbu!

Hostinský:

No ano, ano! Koho to sem zase čerti nesou?!

Džútaró:

Přišli jsme v jisté záležitosti za panem Juranosukem. Jděte dozadu a řekněte, že jsou tu Jazama Džútaró, Senzaki Jagoró a Takemori Kitahači. Už nějakou dobu sem zas a znovu posíláme lidi se vzkazem, ale pán se pořád nemá k návratu, tak jsme tedy přišli osobně, všichni tři. Musíme se s ním o něčem poradit, tak jestli by se s námi laskavě nesetkal. Ať mu to prosím někdo vyřídí.

Hostinský:

To je mi tedy ovšem líto, ale pan Jura už tři dny v kuse popíjí, a i když se s vámi setká, nebude to jednoduché. Není tak docela při smyslech...

Džútaró:

Buď jak buď, prostě to vyřídíte...

Hostinský:

Dobrá, dobrá...

Džútaró:

Pane Jagoró, no slyšel jste to?!

Senzaki:

Slyšel, a nevycházím z údivu. Nejdřív jsem si myslel, že je to plán, jak zmást nepřítel. Ale že se takhle oddal zábavě, to mi nejde na rozum!

Kitahači:

Však jsem vám to já, Kitahači, říkal. Přeskočilo mu. Tak snad abychom vpadli dovnitř a...

Džútaró:

Ne, dokud se s ním nesetkáme a řádně s ním nepromluvíme.

Senzaki:

Dobrá, tak tedy počkáme...

Číšnice:

Samá voda! Samá voda! Tudy, za mým tleskáním!
(Vejdou lehké ženy a Juranosuke se zavázanýma očima.)

Juranosuke:

Chytím tě! Chytím!

Číšnice:

Juro! Slepá bábo! Až naprší a uschne!

Juranosuke:

Chytím tě a pěkně si zavadáš kořalky! A už tě mám! Tak! Saké! Saké! Lahev sem! Lahev sem!

Džútaró:

No tak, pane Juranosuke, to jsem já, Jazama Džútaró! Co to vyvádíte?

Juranosuke:

Zpropadeně! Spletl jsem se!

Číšnice:

Ó, taková nepříjemnost... Co tomu říkáte, slečno Sakae... Tváří se, jako by spolkli šťovík, páni samurajové... Patří snad k našemu hostovi?

Sakae:

Opravdu, z výrazu těch tří jde až strach...

Džútaró:

Tak poslyšte, vy hampejznice, přišli jsme za panem Óbošim v jisté vážné záležitosti. Nechte nás chvíli o samotě.

Sakae:

Jak jinak... Když tedy jde o vážnou věc... Pane Juro, půjdeme dozadu. Hleďte se k nám rychle připojit... Tak, dámy, jdeme!

Džútaró:

Pane Juranosuke, to jsem já, Jazama Džútaró...

Kitahači:

A já, Takemori Kitahači...

Senzaki:

A já, Senzaki Jagoró... Přišli jsme se s vámi poradit... Proberte se!

Juranosuke:

To je milé, že jste se všichni ráčili dostavit! Copak vás sem přivádí?

Džútaró:

Kdy vyrazíme do Kamakury? Kdy už nastane ten pravý čas?

Juranosuke:

Ach, tak o to tedy jde... Je to závažná otázka, ale jak stojí v písni ze hry „Josaku z Tanby“: *Trudná a vleklá je cesta do Eda...*³⁶ Ha ha ha ha ha! Odpusťte, nejsem ve své kůži, nejsem...

Džútaró:

Kdeže! Kdo popije kořalku, nezapře svůj skutečný charakter. A jestli nevíte, kde je vaše pravé místo, my tři už vás z toho opojení probereme!

Heiemon:

No tak! Jen žádnou neuváženost! Omluvte mou nezdrovňost, ale já, Heiemon, bych rád něco řekl. Račte mít prosím chvíli strpení. Pane Juranosuke, jsem Teraoka

Heiemon. Jsem nesmírně potěšen, že vás smím spatřit v tak dobrém rozmaru.

Juranosuke: Eh, Teraoka Heii ... a to ... má jako být kdo? Ten, co se onehdá vydal jako posel do severních provincií? Ten lehkonohý pěšák?

Heiemon: Tak jest. Doslechl jsem se o sebevraždě našeho pána, právě když jsem dorazil do severních provincií, a u všech hromů, hned jsem vyrazil na zpáteční cestu, jako bych letěl povětřím. Ale doneslo se mi, že pánův dům je zkonfiskován a že celá jeho domácnost je rozprášena, a tehdy na mne padlo těžké zoufalství. Jsem sice obyčejný pěšák, ale můj vděk k pánovi se nezměnil, a tak jsem s odhodláním udeřit na pánova nepřítele Moronaa přesídlil do Kamakury. Tři měsíce jsem se protloukal jako tulák, ale protivník je obezřetný a nepodařilo se mi se k němu ani přiblížit. Byl jsem odhodlaný rozpárat si břicho, jenže jsem si vzpomněl na své rodiče na venkově a sklesle jsem se vrátil zpátky. Z vůle Pána nebes jsem se dozvěděl o paktu, který jste ráčili uzavřít. Byl jsem tak rád, tak vděčný! Neváhal jsem, bez odkladu navštívil tyto pány v zájezdním hostinci a naléhavě je prosil, aby vyslyšeli mou žádost. Oni na to, že prý jsem dobře mluvil, že jsem úctyhodný chlapík a že za mě ztratí slovo u svého vůdce. Tak jsem se s nimi tedy dostal až sem. Co se týče Moronaovy rezidence...

Juranosuke: No no no... Jsi nejen lehkonohý, ale i výmluvně velkoustý... Nechceš se stát bavičem? Nejdřív jsem i já sám chtěl sekyrou setnout hlavu pouhé bleše, jak se říká, tak moc ve mně hlodala beznaděj. Shromáždil jsem skupinu čtyřiceti, padesáti vazalů a pokusil se je sjednotit, ale když jsem se nad tím zamyslel, došlo mi, že přijdeme o hlavu, když selžeme, a když bychom uspěli, nezbylo by nám než si rozpárat břicha. Tak jako tak by to pro nás znamenalo smrt. Bylo by to stejné, jako bych užíval drahý ženšen, uzdravil se, a pak se mi stáhla kolem krku smyčka z dluhů za léčbu. Ty máš nárok na pět rjó a na příděly pro tři osoby, jsi jenom pěšák. No jen se nečerti... Tvoje mzda se vyrovná

tak možná almužně pro potulného mnicha, a jestli se chystáš zmařit svůj život tím, že udeříš na nepřítele, je to, jako by sis cenil víc oprýskaného umyvadla než pokladů z nejposvátnější svatyně. Mně moje půda vynáší patnáct set koku³⁷, na rozdíl od tebe. A i kdybych nahromadil celou kopu hlav ministra Moronaa, stejně by se mi to nevyplatilo, ne. Prostě jsem to vzdal, jak sám slyšíš. Tak to na světě chodí. Tak to prostě je... Cucuten cucuten cucuten, jak zahraje šamisen, tak se neudrším, neudrším...

Heiemon: Nevěřil bych, pane Juranosuke, že jsou to vaše vlastní slova! Mám sice nárok jen na příděly pro tři osoby, zatímco vy máte výnos patnáct set koku, ale jsme spojeni jedním osudem. Vděčnost k pánovi nezná rozdíl mezi vysoce a nízko postaveným vazalem. Ani v téhle rozjité situaci se ale nesmíme jistivě dotknout šlechtické hierarchie. Vy jste zástupce našeho lenního pána, mezi takovými proslulými mocipány nejsem ani pouhý stín, ale vezměte mě mezi sebe, snažně vás prosím! Ať už se budu držet zpátky nebo budu nad jiné horlivý, budu se sice podobat opici, která napodobuje člověka, ale přesto... Budu vám zavazovat sandály, budu vám nosit zavazadla, jen mi dovolte jít s vámi! Vezměte mě s sebou! Zapřísahám vás! Co je to s vámi? Snad jste neusnul?

Kitahači: Ach, milý Heiimone, neplýtvej zbuřdarma dechem. Juranosuke je pro naši věc mrtvý... Pane Jazamo, pane Senzaki, tak jsme tedy nahlédli Juranosukemu do duše a zařídíme se tak, jak jsme se dohodli, což?

Senzaki: Samo sebou! Ať naši spojenci vidí, jakou od nás odpadlík dostane lekci! Tak! Dejme se do toho!

Vypravěč: A už se blíží...

Heiemon: No tak, počkejte přece chvíli...

Vypravěč: Heiemon je zatlačí zpátky a postaví se po bok ohroženého.

Heiemon: Jak o tom tak pořád dokola přemýšlím, od doby, co byl odloučen od našeho lenního pána, si prošel různými těžkostmi, když se nemohl pomstít našemu nepříteli. Jeho srdce se nemohlo zachytit ani haluzky, ani stébélka,

lidi si ho dobírali, a tak propadl zoufalství z toho všeho, čemu musel čelit... A kdyby se neuchýlil k pití, ani by snad nedokázal dál žít. Račte o něm rozhodnout, až se probere...

Vypravěč: Tak všechny tři přítomné naléhavě tlačí zpět a do najatého pokoje. Vbrzku se má ukázat, na čí straně je dobro a na čí zlo, tak jasně, jak jsou jasné světlem zalité posuvné zástěny osvětleného pokoje, tak jako se rozptýlí noční stín, když do něj vstoupí měsíční světlo. A z měsícem zalitých hor u vsi Jamašina, odkud je to sem jednu a půl míle, zatím spěchá za svým otcem jeho právoplatný dědic Rikija, až sotva lapá po dechu. Nahlédne za osvětlenou posuvnou zástěnu a spatří svého otce, který je docela mimo sebe a hluboce spí. Chce ho probudit, ale nablízku jsou uši zvědavých lidí. Přistoupí tedy k polštáři, na kterém jeho otec spočívá, a zazvoní o sebe záštitami svých mečů, jako když zařinčí udidlo. Spící se s trhnutím probudí.

Juranosuke: Ech, to jsi ty, Rikijo? To ty jsi zvonil záštitami? Jde o něco naléhavého? Jen nenápadně, nenápadně...

Rikija: Přináším spěšné poselství od urozené paní Kaojo. Tady je tajný list.

Juranosuke: Nevzkázala paní něco ústně?

Rikija: Našemu nepříteli Kó no Moronaovi se vyhovělo v jeho žádosti, že se chce vrátit domů, a zanedlouho se vydá na cestu do své provincie. Podrobnosti jsou uvnitř listu. Jen tolik mi bylo řečeno...

Juranosuke: Dobrá tedy. Vrať se domů a ještě v noci pro mě pošli nosítka. Běž, běž!

Vypravěč: Přichází si ani nestačí vydechnout, a už je zase na cestě do Jamazaki. Probuzený se obezřetně rozhlédne a právě hodlá zlomit pečeť dopisu.

Kudajú: Pane Óboši! Pane Juro! To jsem já, Ono Kudajú! Chtěl bych s vámi něco probrat...

Vypravěč: Oslovený odpoví na volání.

Juranosuke: Ale ale! Dlouho, dlouho jsme se neviděli! Už celý rok jsme se nesetkali. Dolehlo to na nás, dolehlo! Přišel jste mi snad vyhladit vrásky na čele? Mně, vilnému staříkovi?

Kudajú: I kdepak, pane Juranosuke! Tomu, kdo se pyšní velkými činy, lidé odpustí sem tam nějakou tu drobnou neřest, jak se říká. A když se tak bez ohledu na lidské pomluvy bavíte ve vykřičené čtvrti, může to být i tak, že chystáte něco velikého. Bravo, jen tak dál! Stojím při vás!

Juranosuke: Ohó, vy jste mi nějak zásadový! Pálíte do mě jako z katapultu! Račte si to ale laskavě odpustit.

Kudajú: No tak, pane Juranosuke, jen se nedělejte! Jste šlechtic, a tolik hýříte...

Juranosuke: Vypadá to snad, jako bych zatím spřádal plány, jak udeřit na nepřítele?!

Kudajú: No jak jinak...

Juranosuke: Tak to jsem vám vděčný. Je mi přes čtyřicet a po libosti si vyhazuji z kopýtko, myslel jsem, že se mi vysmějete a budete mě mít za hlupáka, za blázna... A vy zatím, že prý spřádám plány, jak udeřit, pane Kudajú! Ohó, to jsem tedy rád, moc rád!

Kudajú: Tak vy tedy nemáte v úmyslu udeřit na nepřítele svého pána Enji?

Juranosuke: No vůbec! Ani v nejmenším! V okamžiku předání pánovy domácnosti a pánových držav jsem sice prohlásil, že nepřátelská tvrz bude místem mého posledního odpočinku a že zemřu při útoku, ale to jsem se chtěl jen vlichotit urozené choti našeho pána. Vy jste tehdy odešel s tím, že jste proti a že jednáme jako prachsprostí zrádní rebelové. My jsme tam pak zůstali jako opaření. Jako úplní tupci. Nemohli jsme na nic kloudného přijít, a už jsme se chystali, že u pánova hrobu spácháme rituální sebevraždu. Tak jsme se postupně, polehoučku vytrousili ven zadní branou... To, že se teď v klidu oddávám zábavě, je vaše zásluha! Nezapomněl jsem na naše dávné přátelství, kdepak! Nebuďte tak upjatý! Jen se pěkně uvolněte! No tak!

Kudajú: Však i já sám, Kudajú, když si tak vzpomenu na ty dávné časy, jsem byl pěkný filuta a klamal jsem lidi jako bájný lišák z kraje Šinoda. Inu co, nezavdáme si raději? Což, pane Juranosuke? Dlouho jsme se neviděli, tak tedy na zdraví!

Juranosuke: To mě chcete vybízet a podávat mi šálek noblesně jako na banketu?!

Kudajú: Prostě mi nalijte, a já se napiju.

Juranosuke: Až dopijete, doliju vám...

Kudajú: Jen mi nalijte pěkně vrchovatě... A dáme si k tomu něco z rybiny!

Vypravěč: Vezme do hůlek kus chobotnice, a plesk, předloží ho svému protějšku.

Juranosuke: S dovolením natáhnou ruku po chapadélku chobotničky... Díky...

Vypravěč: Přitáhne si sousto, a už se ho chystá pozřít – když vtom Kudajú jeho ruku důrazně zadrží.

Kudajú: Ale, pane Juranosuke, zítra je výročí osudného dne našeho pána, kapitána Enji. Předvečer takového dne se prý má obzvláště uctít v ústraní a pokoře. Vážně to chapadlo sníte?!

Juranosuke: No baže, sním! Nebo jsou snad nějaké zprávy o tom, že se náš pán Enja proměnil v chobotnici? Někteří lidé jsou bláhoví bloudí. Vy i já jsme teď róninové, a to kvůli pánově neuváženosti. Nejsem nijak sentimentální a nemám ani zbla chuť se postít. S radostí si to libé sousto vychutnám!

Vypravěč: A bez skrupulí sousto naráz zhltně. Hluboce otřesený Kudajú je tak ztumpachovělý, že se ani nevzmůže na slovo.

Juranosuke: S takovým ubohým soustíčkem, to se nedá pít, nedá! Dáme zaříznout kuře a uděláme si ho jako vývar! Pojdte přece taky dovnitř! Hej, vy, hampejznice! Do zpěvu, do zpěvu!

Vypravěč: Vrávoravě se potácí do rytmu hudby. Drn, drn, cucuten, cucuten...

Juranosuke: Vy jedny svatyňky služebné! Že by se mi nepodařilo pořádně vás opít?!

Vypravěč: A zmámen hlukem čajovny odchází dovnitř. Z druhého patra sem sestoupí Sagisaka Bannai, který všemu celou dobu přihlížel.

Bannai: Pane Kudajú, viděl jsem víc než dost. Člověk pochybného charakteru, který se ani neobtěžuje uctít osudný den svého pána postem, těžko bude mít v úmyslu udeřit na nepřítele.

Kudajú: Zpravím o tom svého pána Moronaa a otevřeme „zadní vrátka“, která jsme zatím nechali hlídat.

Bannai: Baže, bezpečnostní opatření už nejsou zapotřebí.

Kudajú: No jen se na to podívejte! Dokonce tu zapomněl meč! Vážně! Na mou věru! To jen dokazuje, jaký je to pitomec. Tak si tedy prohlédneme tu jeho „duši“ válečníka...³⁸ Ten meč je úplně zrezlý... Červený jak naložená sardinka... Ha ha ha ha ha!

Bannai: To nám tedy pěkně odhalil, jak je to s jeho nitrem... Račte být v klidu. Hej! Kde mám svého sluhu?! Dej přistavit nosítka!

Kudajú: Sluha přitaká, a už přichází i s nosítky.

Vypravěč: Tak, pane Bannaii, račte nastoupit...

Kudajú: Vy jste starší, jen račte, račte...

Bannai: Tak tedy s vaším dovolením...

Kudajú: A nastoupí do nosítek.

Vypravěč: Poslyšte, pane Kuda... Proslýchá se, že prý tu pracuje Kanpeiova žena. Neznáte ji náhodou? Pane Kudajú! Pane Kudajú!

Bannai: Pořád mu ale nikdo neodpovídá.

Vypravěč: Hm, zvláštní...

Bannai: Odhrne bambusovou žaluzii a v nosítkách objeví kámen z cestičky v zahradě, který byl zrovna po ruce. Co to má znamenat?! Snad se pan Kudajú neproměnil v solný sloup?³⁹

Vypravěč: A jak se tak rozhlíží, ozve se hlas pod podlážkou verandy.

Kudajú: Tady, tady jsem, pane Bannaii. Vyklouzl jsem z nosítek, protože mám jistý plán. Ten list, co předtím přinesl Rikija, mi nejde z mysli. Zjistím, co a jak, a pak vám dám vědět. Vy předstírejte, jako že se vracíme, jděte prostě vedle nosítek. Rozumím, rozumím...

Bannai: Kývnou si vzájemně na pozdrav a Bannai, jako by v nosítkách někdo seděl, se potichu, zlehka vydal na zpáteční cestu. Mezitím na terasu v patře vyjde Kanpeiova žena Okaru, aby vystřízlivěla z lehkého opojení. Už si tu ve vykřičené čtvrti zvykla a chladí se ve vánku.

Juranosuke: (z nitra čajovny) Hned jsem zpátky... Já, Juranosuke, jako že jsem samuraj, jsem zapomněl svůj drahocenný meč! Jen si pro něj zajdu... Zatím narovnejte ten svitek na zdi a doplňte uhlí do ohřívadla. Ale ale ale! Málem bych šlápnul na šamisen! Copak to? Kuda už asi odešel...

Vypravěč: (z čajovny zní následující nápěv)
*Tatínku! Maminko! Nařiká hlas odkudsi.
 Však ne žena, to papoušek lidskými slovy vzdychl si.
 Ej ej, jen se neupejpej, raději zvesela zapěj si.*

Juranosuke se rozhlédne a ve světle zavěšené lucerny se začte do listu, ve kterém urozená paní dopodrobna vypsala, jak je tomu s nepřítelem. Jde o dopis od ženy, a tak je od začátku do konce plný toho i onoho a zdvořilostních fráží, jako by ani nebral konce. Okaru si závistivě pomyslí, že je to nejspíš dopis milostný, a seshora se snaží něco zahlédnout, ale je noc a list je daleko, písmo je zastřené. Vtom si vzpomene na příruční zrcátko, vydá jej a čte list v jeho odrazu. List čte i Kudajú v měsíčním stínu pod verandou, jak se svitek s dopisem postupně odvíjí z čtenářových rukou. Čtenář ovšem není vševědoucí a nic netuší. Okaru se uvolní jehlice z vlasů a spadne dolů na verandu. Juranosuke se rychle podívá nahoru a schová dopis za zády. Špeh pod verandou se spokojeně usměje a žena nahoře v patře schová své zrcátko.

Okaru: Pan Jura?
 Juranosuke: Okaru? Copak děláte tam nahoře?
 Okaru: Opil jste mě tak, až jsem musela jít ven, abych vystřízlivěla, a tak se tu nechávám ovívat vánkem.

Juranosuke: Hm... Ty si tedy žiješ... Tak ty se tu necháváš ovívat vánkem? Poslyš, Karu, chtěl bych si s tebou o něčem promluvit... Ale tam v podkroví jsi jako za Mléčnou drahou, odsud s tebou nemohu mluvit. Nesejdeš na chvíli dolů?

Okaru: To mě snad chcete o něco požádat?
 Juranosuke: No, něco v tom smyslu...
 Okaru: Tak já za vámi tedy sejdu.

Juranosuke: Ne, ne! Když půjdeš po schodišti, uvidí tě číšnice a přimějí tě, aby ses vrátila k pití. Jak to jenom uděláme... Á, tady, tady! Naštěstí je tu devítistupňový žebřík. Stoupni si sem a sestup po něm.

Vypravěč: Zavěsí žebřík do trámů pod střechem.
 Okaru: Na lezení po žebříku nejsem zvyklá. Oh... Bojím se... Je to nebezpečné!

Juranosuke: To nic, to nic... Že to je nebezpečné, že se bojíš, to je přece dávná minulost. Dokážeš zdolat i tři příčky najednou. Nejsi přece už ve věku, kdy by se ti muselo foukat na bolístky...

Okaru: Nemluvte hlouposti! Kymáci to se mnou jako na lodi! Bojím se, bojím!

Juranosuke: Však na tebe tvůj lodivod bedlivě dohlíží...
 Okaru: Ne že mi nahlédnete pod sukně!
 Juranosuke: Jen obdivuji podzimní měsíc, co se skví jak v čínském jezeře Dongting.

Okaru: Tak už dost! Když je to tak, pak tedy dolů neslezu!
 Juranosuke: Jestli se ti nechce dolů, však já už tě sundám!
 Okaru: Zase už začínáte s těmi svými nejapnostmi?!
 Juranosuke: To je povyku! Vyvádíš jako holčička... Vezmu tvůj osud do svých rukou a snesu tě na zádech...

Vypravěč: Uchopí ji zezadu pevně do náručí a postaví ji na zem.
 Juranosuke: Tak co, prohlédla sis ten dopis?
 Okaru: Ano... Ne...
 Juranosuke: Viděla jsi ho, viděla!
 Okaru: No, ano, snad, tak trochu... Zdálo se mi, že je to zajímavý list...

Juranosuke: Ty sis ho snad odtamtud seshora, z patra, přečetla?
 Okaru: Eh, že se tím vůbec zaobíráte...
 Juranosuke: Inu, hodně jsem k tobě přilnul...
 Okaru: Co vás to jen napadá?!
 Juranosuke: Jen to, Karu, že... Už dávno jsem si tě zamiloval. Neprovdáš se za mě?

Okaru: Přestaňte už! To nemyslíte vážně!
 Juranosuke: Jestli to nemyslím vážně a jestli z mých lží nevzešla pravda,

pak tedy má láska nezapustila kořeny... Řekni mi své ano, řekni!

Okaru: Ne! Neřeknu!

Juranosuke: Proč?!

Okaru: Z vašich lží neplyne pravda! Je to tak, že z pravdy děláte lež!

Juranosuke: Okaru, a co kdybych tě odsud vykoupil?

Okaru: Jakže?

Juranosuke: Abych ti dokázal, že nelžu, vykoupím tě odsud ještě dnes v noci!

Okaru: No, jenže, já přece...

Juranosuke: Jestli máš milého, nechám tě, ať s ním spojiš svůj život...

Okaru: Ale... Myslíte to opravdu vážně?

Juranosuke: Na mou samurajskou čest! Buď mou společnicí po tři dny, pak se můžeš zařídit podle svého.

Okaru: Ach, to jsem ráda! Ale teď, když jsme se dohodli, se mi asi vysmějete...

Juranosuke: Kdepak! Hned předám tvému pánovi peníze a neprodleně vyřídíme všechny formality. Ty si s ničím nedělej starost a počkej tu na mne.

Okaru: Tak dobrá, počkám tedy...

Juranosuke: Než předám peníze a přijdu zpátky, nikam nechod! Jsi teď moje žena!

Okaru: Ale jen na tři dny...

Juranosuke: Však já vím...

Okaru: Jsem vám vděčná.

Vypravěč: *Ze všech lidí na světě, co zkoušeni jsou osudem, je snad kdo ztrápenější nežli já?*

Na svého rozmilého hochu myslím, nocí, dnem...

Ach bože, rozbože, ať už to raděj konec má!

Když vzpomínám na svého hochu v nářku svém, jsem jako slavík, co si svou noční serenádu zpívá.

Tak se ozývá píseň z nitra čajovny a ztrápené Okaru se zatím honí hlavou všemožné myšlenky. Vtom jí do cesty přichází Heiiemon.

Heiiemon: Sestřičko?! Jsi to ty?!

Okaru: Bratříčku?! To se tedy setkáváme na pěkném místě...

Vypravěč: A skryje obličej v dlaních.

Heiiemon: Netrap se... Právě jsem se sem vrátil z východních končin. Setkal jsem se s matkou a ta mi všechno podrobně vypověděla. Udělala jsi to kvůli manželovi, kvůli lennímu pánovi. Dobře ses dala prodat. Bravo! Bravo!

Okaru: Jestli o tom smýšlíš právě takhle, tak to jsem moc ráda. Ale můžeš se radovat se mnou! Nenadále mám být ještě dnes v noci vykopená!

Heiiemon: Tak to ti blahopřeju! A kdo se o tebe chce postarat?

Okaru: Však ho znáš. Pan Óboši Juranosuke projevil ochotu...

Heiiemon: Cože? Pan Óboši Juranosuke tě vykoupí? Znáte se důvěrně už dlouho?

Okaru: Ale vůbec ne... Jen jsem mu dvakrát nebo třikrát dělala společnost, když tu popíjel. A jestli prý mám muže, tak s ním prý můžu žít, a že prý mě nechá jít mou cestou, když budu chtít. Je od něj neskutečně štědré, že mě chce vykoupit.

Heiiemon: Že by věděl, že jsi žena Hajana Kanpeie?

Okaru: Ne, to tedy neví! Vždyť bych zostudila rodiče i manžela. Proč bych se mu přiznávala?

Heiiemon: Hm, tak to je tedy oddaný zábavě až do morku kostí. Je jasné, že ani v nejmenším nemá v úmyslu zaútočit na nepřitele našeho pána...

Okaru: Kdepak, bratříčku. Má to v úmyslu, má... Ale nemůžu o tom mluvit nahlas. Pojď sem, blíž...

Vypravěč: A šeptá mu do ucha.

Heiiemon: Hm. A vidělas ten dopis dobře?

Okaru: Přečetla jsem ho od začátku do konce. Pak jsme se setkali tváří v tvář a hned si mě začal namlouvat, až nakonec přišel s tím, že mě vykoupí.

Heiiemon: A to bylo až potom, co sis ten dopis celý přečetla?

Okaru: No ano.

Heiiemon: Tak tím je všechno jasné... Sestřičko, jsi ve velmi ošemetné situaci a tvůj konec je nevyhnutelný. Svěř se do mých rukou...

Vypravěč: S tím tasí meč a náhle udeří. Napadená svižně odskočí stranou.

Okaru: No tak, bratříčku! V čem jsem pochybila? Mám manžela, Kanpei, a hlavně jsou tu naši rodiče, nemůžeš se mnou naložit, jak se ti zlíbí... Chci se nechat vykoupit a setkat se s rodiči a manželem, právě touhle myšlenkou se utěšuji. Jak jen bych mohla odčinit svou vinu? Odpusť mi, prosím! Odpusť!

Vypravěč: A jak prosebně spojí ruce, Heiemon odhodí tasený meč, ztěžka dosedne na zem a propukne v žalostný nářek a pláč.

Heiemon: Sestřičko nebohá! Tak ty nic nevíš! Náš otec Joičibeji byl dvacátého devátého dne šestého měsíce v noci napaden a odebral se na věčnost.

Okaru: Ach můj bože...

Heiemon: A to ještě není všechno... Kanpei, se kterým chceš žít, až tu nebudeš mít závazky, si rituálně rozpáral útroby a zemřel.

Okaru: Ach bože, bože! Je to všechno pravda? Ach ne, ne!

Vypravěč: Zachytí se bratra a celá v slzách se zhroutí na zem.

Heiemon: Chápu tě, chápu! Kdybych ti měl všechno povědět, bylo by to na dlouho. Ale srdce se mi svírá kvůli mamince... Jak o tom všem začne mluvit, pláče, stačí, že si jen vzpomene, a pláče... Tvrdí, že kdyby ses o tom dozvěděla ty, její dcera Okaru, utrápila by ses k smrti. Žádala mě, abych ti nic neřekl. Myslel jsem, že ti opravdu všechno zamlčím, ale co nás čeká, to nás nemine. Za daných okolností, pokud pan Juranosuke, který je bezvýhradně oddaným vazalem, neví, že jsi Kanpeiova žena, nemá žádnou povinnost tě vykoupit. Tím spíš, že ho ani v nejmenším nezajímají milostné avantýry. Ten list, co jsi zahlédla, byl moc důležitý. Až tě vykoupí, má určitě v plánu tě zabít. Co naplat, stěny mají uši, a kdyby někdo něco vyradil, lidé by to kladli za vinu právě tobě. Nahlédla jsi do tajné písemnosti, to je tvé provinění. Nezbyvá než tě zabít. Než aby na tebe vztáhl ruku někdo cizí, radši tě zabiju svou vlastní rukou. Ženě, která zná velké tajemství, nelze odpustit, i když je to vlastní sestra. Chci se vyznamenat a vstoupit mezi ty, co mezi sebou uzavřeli pakt. Naneštěstí jsem ale člověk nízkého původu a musím prokázat nadměrné odhodlání, jinak mezi

spojence nemohu vstoupit. Vyslyš mne prosím a daruj mi svůj život. Zemři pro mne, sestřičko...

Vypravěč: Tak zní bratrova tnoucí slova. Okaru pořád jen štká a štká.

Okaru: Měla jsem za to, že mi od muže nepřicházejí zprávy jen proto, že využil peníze z mého prodeje a vydal se na cestu. Bylo mi jen líto, že se ani nepřišel rozloučit. Je to bezútěšné, že otec zemřel nepřirozenou smrtí, ale přeci jen už měl svůj věk... Kanpeiovi bylo ani ne třicet, a už je také po smrti... Jak smutné to pro něj asi bylo! Jak mu to muselo být líto! Jistě se se mnou chtěl ještě setkat... Proč jen mu to nebylo dopřáno? Otec a manžel mrtvi, a já nic netušila. Takový už je asi můj osud... K čemu žít dál? Kdybys na mě ale vztáhl ruku, matka by ti to měla za zlé. Sama se zabiju a pak nalož s mou hlavou či s mým tělem tak, aby sis vydobyl potřebné zásluhy. Buď sbohem, bratříčku...

Vypravěč: A jak mluví, pozvedne bratrův meč.

Juranosuke: Tak moment! Počkej chvilku!

Vypravěč: Ten, kdo jí zastaví ruku, není nikdo jiný než Juranosuke. Heiemon jen vydechne překvapením. Okaru se vzpírá.

Okaru: Pusťte mě... Zabijte mě...

Vypravěč: Juranosuke ji sotva stíhá konejšit.

Juranosuke: Ohó, bratře, sestro, viděl jsem už dost. Mé pochybnosti jsou rozptýleny. Bratr se s námi může vydat na východ, sestra ať setrvá zde a vykoná obřady za zemřelého, aby byli důstojně vpraveni na onen svět.

Okaru: Nu, uctím zemřelého tak, že se k nim v jejich cestě na onen svět přidám.

Vypravěč: Juranosuke ale stále pevně svírá její ruku, ve které drží meč.

Juranosuke: Tvůj muž, Kanpei, byl doplněn na seznam spojenců, ale nemohl skolit ani jediného nepřítele, a nemá tudíž možnost, jak by se před pánem na onom světě ospravedlnil. A ta možnost se naskýtá právě tady!

Vypravěč: Zostra vrazí meč do mezery mezi rohožemi, pod kterými se skrývá Kudajú. Je raněn do ramene, a už se svíjí bolestí...

Juranosuke: Vytáhni ho ven...

Vypravěč: Na ten rozkaz Heiemon svižně skočí pod verandu a bez mrknutí oka odsud vytáhne krví zbrocené tělo.

Heiemon: Ha! Kudajú! Jdeš nám právě do rány!

Vypravěč: Vytáhne ho nahoru a mrští jím před Juranosukeho. Přistižený ani nestačí vstát, Juranosuke ho popadne za uzel vlasů a přitáhne si ho.

Juranosuke: Ty jedna hnido ve lvím kožiše! Dostávals vysoký plat, pán ti prokázal mnohé dobrodiní, a přece je z tebe pes našeho soka Moronaa! Donášels mu všechno, pravdu i lež, každé tajemství! Nás čtyřicet se odloučilo od rodičů, opustili jsme děti, dokonce jsme poslali své ženy, životní družky, pracovat do domů chlípnosti! Chtěli jsme se pomstít nepříteli, ať už v bdění nebo ve spánku. Jak jsme vzpomněli na pánovu sebevraždu, ronili jsme slzy beznaděje a svíraly se v nás všechny vnitřnosti! Zvlášť dnes, v předvečer výročí pánovy smrti, jsem se chtěl vyvarovat toho, abych poskrnul svá ústa třeba jen nečistou řečí. A ty jsi mně, žalem zkroušenému Juranosukemu, předhodil kus rybinyl! Nemohl jsem říct ne ani přijmout, aniž bych se v nitru netrápil! Po tři generace sloužila moje rodina našemu pánovi! A já musel v předvečer výročí pánovy smrti pozřít rybinu! Jak myslíš, že mi bylo?! Vnitřnosti se mi kroutily, jako bych měl zpřelámané všechny kosti v těle! Ty bestie! Ty mizero!

Vypravěč: S tím srazí soka k zemi a přitiskne ho k ní, zatímco roní slzy beznaděje.

Juranosuke: Heiemon, ten zrezivělý meč jsem tu nechal jako připomínku toho, že tady z toho vyvrhele po kouskách vyrazím duši. Ponechej mu život, ale pořádně ho zmuč, ať trpí.

Heiemon: Rozumím...

Vypravěč: Rychle tasí, v mžiku vyskočí, jako by tančil, a hned tne, ale ne víc než do délky dvou, tří palců. Na zrádcově těle nakonec není jediné místo, které by nebylo poznamenané, napadený má na sobě jednu ránu vedle druhé a svíjí se v bolestech.

Kudajú: Pane Heiie... Paní Okaru... Dovolte, abych se ospravedlnil...

Vypravěč: Spojí prosebně ruce a doprošuje se Teraoky, kterému předtím jako pouhému pěšákovi nevěnoval jediný pohled. Třikrát se mu pokloní a prosí tak, že je až trpké se na to dívat.

Juranosuke: Když ho namíste zabijeme, těžko to pak vysvětlíme. Dejte mu pít, ať vypadá jako opilý, a vyvlečte ho odsud.

Vypravěč: Pak obleče zmučenému kabátec, aby zakryl zranění. Jazama, Senzaki a Takemori, kteří vše vyslechli, náhle hrčivě odsunou posuvné dveře.

Džútaró/
Senzaki/
Kitahači: Pane Juranosuke, dovoluujeme si vstoupit, abychom se vám omluvili...

Juranosuke: Nuže, Heiemon, dej tady tomu kamarádovi z mokré čtvrti pěkně napít, a pak ať se ještě pořádně naloká vody z řeky Kamo.

Heiemon: Ano...

Juranosuke: Tak běž už!